

Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU16

Lärare och elever

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om lärare och elever med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående arbete och aviserade och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. läraryrket, fortbildning, rektorer och skolledare, grundsärskolan och gymnasiesärskolan, särskilt begåvade elever och elever med särskilda behov, elever med skolfrånvaro, undervisning för nyanlända samt elevers hälsa. I betänkandet finns 35 reservationer, (M, SD, C, V, KD, L) och fem särskilda yttranden (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 210 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Bakgrund.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Läraryrket.....	10
Registerkontroll.....	21
Fortbildning.....	24
Rektorer och skolledare.....	33
Grundsärskolan och gymnasiesärskolan.....	37
Särskilt begåvade elever och elever med särskilda behov.....	40
Elever med skolfrånvaro.....	48
Undervisning för nyanlända.....	51
Elevers hälsa mm.....	57
Motioner som bereds förenklat.....	63
Reservationer.....	64
1. Läraryrket, punkt 1 (M).....	64
2. Läraryrket, punkt 1 (V).....	65
3. Läraryrket, punkt 1 (KD).....	65
4. Läraryrket, punkt 1 (L).....	66
5. Personalens arbetsmiljö, punkt 2 (V).....	67
6. Dokumentationskraven m.m., punkt 3 (SD, KD).....	68
7. Tryggheten i lärarkåren, punkt 4 (SD, L).....	68
8. Överlämnande av registerutdrag m.m., punkt 5 (SD, KD).....	69
9. Utökad och regelbunden registerkontroll, punkt 6 (M, C, KD).....	70
10. Nyare registerutdrag, punkt 7 (SD, C).....	70
11. Fortbildning, punkt 8 (M).....	71
12. Fortbildning, punkt 8 (SD).....	72
13. Fortbildning, punkt 8 (C).....	73
14. Fortbildning, punkt 8 (KD).....	73
15. Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck m.m., punkt 9 (SD, KD).....	74
16. Rektorer och skolledare, punkt 10 (M).....	75
17. Rektorer och skolledare, punkt 10 (C).....	75
18. Rektorer och skolledare, punkt 10 (KD).....	76
19. Fristående rektorsutbildningar, punkt 11 (M, KD).....	77
20. Grundsärskolan och gymnasiesärskolan, punkt 12 (V).....	77
21. Särskilt begåvade elever, punkt 13 (M).....	78
22. Elever med särskilda behov m.m., punkt 14 (KD).....	78
23. Elever med skolfrånvaro, punkt 15 (M, KD).....	79
24. Undervisning för nyanlända, punkt 16 (SD).....	80
25. Undervisning för nyanlända, punkt 16 (C).....	80
26. Undervisning för nyanlända, punkt 16 (KD).....	81
27. Samhällsorientering för nyanlända elever, punkt 17 (M, KD).....	81
28. Elevers hälsa m.m., punkt 18 (M).....	82
29. Elevers hälsa m.m., punkt 18 (SD).....	83
30. Elevers hälsa m.m., punkt 18 (C).....	84

31. Elevers hälsa m.m., punkt 18 (KD)	84
32. Hälsosamtal och psykisk hälsa, punkt 19 (M, KD)	86
33. Vissa sjukdomar, punkt 20 (M, KD)	86
34. Rutinmässiga frågor om våld, punkt 21 (KD, L)	87
35. Förebyggande arbete mot psykisk ohälsa, punkt 22 (M)	87
Särskilda yttranden	89
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (M)	89
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (SD)	89
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (C)	89
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (KD)	89
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (L)	90
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	91
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	91
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	112

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Läraryrket

1. Läraryrket

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1549 av Serkan Köse (S),

2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7,

2021/22:3984 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8,

2021/22:4002 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 2 och 5,

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55,

2021/22:4114 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 7 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 44.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (KD)

Reservation 4 (L)

2. Personalens arbetsmiljö

Riksdagen avslår motion

2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8.

Reservation 5 (V)

3. Dokumentationskraven m.m.

Riksdagen avslår motion

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 46 och 47.

Reservation 6 (SD, KD)

4. Tryggheten i lärarkåren

Riksdagen avslår motion

2021/22:3969 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 12.

Reservation 7 (SD, L)

Registerkontroll

5. Överlämnande av registerutdrag m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1290 av Åsa Lindestam (S) yrkande 1,

2021/22:2545 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 31 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 101.

Reservation 8 (SD, KD)

6. Utökad och regelbunden registerkontroll

Riksdagen avslår motion

2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10.

Reservation 9 (M, C, KD)

7. Nyare registerutdrag

Riksdagen avslår motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 17 och 34.

Reservation 10 (SD, C)

Fortbildning

8. Fortbildning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1272 av Per-Arne Håkansson (S),

2021/22:1717 av Annika Hirvonen (MP),

2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 21,

2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 15,

2021/22:3810 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 23,

2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11,

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 13.

Reservation 11 (M)

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (KD)

9. Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck m.m.

Riksdagen avslår motion

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 22.

Reservation 15 (SD, KD)

Rektorer och skolledare

10. Rektorer och skolledare

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2802 av Viktor Wärnick (M),

2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9,

2021/22:3510 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 2,

2021/22:3991 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 9 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 60.

Reservation 16 (M)

Reservation 17 (C)

Reservation 18 (KD)

11. Fristående rektorsutbildningar

Riksdagen avslår motion

2021/22:3991 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6.

*Reservation 19 (M, KD)**Grundsärskolan och gymnasiesärskolan***12. Grundsärskolan och gymnasiesärskolan**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2606 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 och

2021/22:3160 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

*Reservation 20 (V)**Särskilt begåvade elever och elever med särskilda behov***13. Särskilt begåvade elever**

Riksdagen avslår motion

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 25.

*Reservation 21 (M)***14. Elever med särskilda behov m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2870 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4113 av Annika Hirvonen (MP) yrkandena 1–3 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 72.

*Reservation 22 (KD)**Elever med skolfrånvaro***15. Elever med skolfrånvaro**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:82 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 2 och

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 29.

*Reservation 23 (M, KD)**Undervisning för nyanlända***16. Undervisning för nyanlända**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:83 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 2, 5 och 7,

2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 5,

2021/22:3308 av Jan Ericson (M) och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 93.

*Reservation 24 (SD)**Reservation 25 (C)**Reservation 26 (KD)*

17. Samhällsorientering för nyanlända elever

Riksdagen avslår motion

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 22.

Reservation 27 (M, KD)

Elevers hälsa m.m.

18. Elevers hälsa m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 6,

2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13,

2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 28,

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 36,

2021/22:3719 av Mattias Vepsä och Anders Österberg (båda S),

2021/22:4158 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5 samt

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 62–64.

Reservation 28 (M)

Reservation 29 (SD)

Reservation 30 (C)

Reservation 31 (KD)

19. Hälsosamtal och psykisk hälsa

Riksdagen avslår motion

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 40.

Reservation 32 (M, KD)

20. Vissa sjukdomar

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3700 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 och

2021/22:3813 av Louise Meijer och Josefin Malmqvist (båda M) yrkande 3.

Reservation 33 (M, KD)

21. Rutinmässiga frågor om våld

Riksdagen avslår motion

2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 38.

Reservation 34 (KD, L)

22. Förebyggande arbete mot psykisk ohälsa

Riksdagen avslår motion

2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 32.

Reservation 35 (M)

*Motioner som bereds förenklat***23. Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 24 mars 2022

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Fredrik Malm (L), Lars Hjalmered (M), Pia Nilsson (S), Josefin Malmqvist (M), Patrick Reslow (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Fredrik Christensson (C), Daniel Riazat (V), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD), Christian Carlsson (KD), Tomas Kronståhl (S), Michael Rubbestad (SD) och Aylin Fazelian (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 213 motionsyrkanden om lärare och elever från allmänna motionstiden 2021/22. Av dessa bereds 146 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. Motionerna tar upp frågor om bl.a. läraryrket, fortbildning, rektorer och skolledare, grundsärskolan och gymnasiesärskolan, särskilt begåvade elever och elever med särskilda behov, elever med skolfrånvaro, undervisning för nyanlända samt elevers hälsa.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, som inkluderar utbildning i svenska för invandrare (sfi), samt särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna eller av enskilda när det gäller förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och skolhuvudmän. I det här betänkandet behandlar utskottet främst frågor om lärare och elever i skolväsendet. Under våren 2022 behandlar utskottet även motionsyrkanden om frågor inom utbildningsväsendet i två andra betänkanden: 2021/22:UbU14 Övergripande skolfrågor och 2021/22:UbU15 Grundläggande frågor om utbildning.

Utskottets överväganden

Läraryrket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår yrkanden om läraryrket, personalens arbetsmiljö, dokumentationskraven och tryggheten i lärarkåren.

Jämför reservation 1 (M), 2 (V), 3 (KD), 4 (L), 5 (V), 6 (SD, KD) och 7 (SD, L).

Motionerna

Enligt motion 2021/22:1549 av Serkan Köse (S) bör åtgärder övervägas för att förbättra skyddet av barn från sexuella övergrepp.

I partimotion 2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55 begärs karriärtjänster för lärare och rektorer på utsatta skolor och förskolor. Motionärerna anför att fler av de skickligaste lärarna behöver söka sig till de skolor som har störst utmaningar.

I kommittémotion 2021/22:4114 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 7 begärs resurser till språkförskola i utsatta områden. Motionärerna framhåller att man på förskolor i utanförskapsområden kan överväga att förstärka satsningen på karriärtjänster till förskolan och ”förste förskollärare” för förskollärare som kan leda förskolans språkutvecklande arbetssätt.

I partimotion 2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7 begärs en utredning för att ta fram förslag på lagändringar för att stoppa undantagen som gäller för vissa privata skolverksamheter från kravet på lärarlegitimation. Motionärerna framhåller att vissa privata skolkoncerner får undantag i lagstiftningen från kravet på lärarlegitimation eftersom deras skolor t.ex. har engelskspråkig profil och att skolor med internationella profiler bör följa den läroplan som gäller för alla andra skolor i Sverige. Vidare begärs att regeringen återkommer med förslag på åtgärder som förbättrar personalens arbetsmiljö i skolan (yrkande 8).

Enligt kommittémotion 2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 44 bör det finnas lektorstjänster på alla gymnasier. Vidare begär motionärerna att en utredning ser över dokumentationskraven (yrkande 46) och lärarnas tidsanvändning, och de vill att förslag bör lämnas på hur mer tid kan frigöras till planering, kvalitetssäkring och undervisning (yrkande 47).

I partimotion 2021/22:4002 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 begärs åtgärder för att motverka den pedagogiska segregationen. Motionärerna framhåller att skolorna i många av Sveriges utsatta områden präglas av låga kunskapsresultat, hög andel obehöriga lärare samt akuta problem med trygghet och studiero. En särskild prioritet borde läggas vid att förstärka skolor i utsatta områden som underpresterat under lång tid. Motionärerna begär vidare

åtgärder för att återupprätta läraryrkets attraktivitet (yrkande 5) och anför att lärarrollen ska respekteras som profession genom att ges goda förutsättningar att prioritera undervisningen, och på så vis stärka skolans kunskapsförmedlande uppdrag.

I kommittémotion 2021/22:3969 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 12 föreslås att otryggheten i lärarkåren bekämpas. Motionärerna anför att skolan som arbetsgivare – oavsett om den är i kommunal eller privat regi – måste vidta kraftfulla åtgärder för att förebygga otrygghet i skolpersonalens arbetsmiljö. Enligt kommittémotion 2021/22:3984 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8 bör Skolinspektionen få särskilda medel för att kartlägga lärarnas upplevda trygghet vad gäller undervisning om exempelvis antisemitism, homofobi eller rasism.

Gällande rätt

Skollagen

I 5 kap. skollagen (2010:800) finns bestämmelser bl.a. om arbetsmiljö och ordningsregler. Av 5 kap. 3 § framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I 5 kap. 4 § hänvisas till arbetsmiljölagens (1977:1160) bestämmelser om krav på en god arbetsmiljö. Vidare framgår det av 5 kap. 5 § bl.a. att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Det är rektorn som beslutar om ordningsregler. I 5 kap. 6 § första stycket anges att rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.

Arbetsmiljölagen

I arbetsmiljölagen (1977:1160) finns bestämmelser om kraven på en god arbetsmiljö. Arbetsmiljölagen gäller för både elever och skolpersonal i grundskolan fr.o.m. förskoleklassen och i gymnasieskolan. Av 6 kap. 17 § arbetsmiljölagen framgår att huvudmannen ska ge de som genomgår en utbildning tillfälle att medverka i arbetsmiljöarbetet på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd.

Lärlägitimation m.m.

Legitimationssystemet för lärare och förskollärare regleras dels i skollagen, dels genom kompletterande bestämmelser i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (behörighetsförordningen) och dels i föreskrifter från Skolverket. Enligt huvudregeln i 2 kap. 13 § skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisning i skolväsendet. Vidare får i huvudsak endast legitimerade lärare eller förskollärare

anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 §). Det är endast lärare eller förskollärare som har en behörighetsgivande examen enligt behörighetsförordningen som efter ansökan kan beviljas legitimation av Skolverket (2 kap. 16 § skollagen).

Det ska anges på legitimationen vilken behörighet läraren eller förskolläraren har att bedriva undervisning i skolväsendet, dvs. vilken eller vilka skolformer eller fritidshem, årskurser eller motsvarande, ämnen eller ämnesområden som behörigheten avser (2 kap. 16 § fjärde stycket skollagen och 4 kap. 4 § behörighetsförordningen). Det är alltså inte legitimationen i sig utan behörigheten som styr var i skolväsendet läraren eller förskolläraren får undervisa.

I skollagen finns även vissa undantag från kraven på legitimation och behörighet för att få bedriva undervisning i skolväsendet (2 kap. 17 § skollagen). Enligt en lagändring fr.o.m. den 1 juli 2021 är det möjligt att göra undantag från kraven på legitimation och behörighet för lärare som bedriver viss undervisning inom riksrekryterande utbildning på nationella program i gymnasieskolan (prop. 2020/21:152, bet. 2020/21:UbU19, rskr. 2020/21:309). Lärare som inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett visst främmande språk än språkundervisning om de har a) en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen-, och b) kompetens att undervisa på det främmande språket,
2. undervisning i fristående skolor och fristående fritidshem med viss särskild pedagogisk inriktning,
3. viss undervisning inom riksrekryterande utbildning på nationella program i gymnasieskolan.

Förskollärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva undervisning i fristående förskolor med viss särskild pedagogisk inriktning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela vissa föreskrifter om regleringen enligt 2 kap. 17 § tredje stycket.

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får undervisa under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser modersmål, ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå eller avser individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning (2 kap. 18 §).

Till lektor får en legitimerad lärare utses som har avlagt en examen på forskarnivå (licentiat- eller doktorsexamen) och under minst fyra års tjänstgöring som lärare i skolväsendet har visat pedagogisk skicklighet. Lärare

som har undervisat på universitet eller högskola behöver inte uppfylla sistnämnda krav, se 6 § förordningen (2019:1288) om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare. Statsbidraget ger skolhuvudmän möjlighet att utse särskilt yrkesskickliga lärare till förstelärare och lektorer som får en löneökning med 5 000 respektive 10 000 kronor i månaden. Statsbidraget utökades under 2020 med en ny satsning där även en socioekonomiskt viktad del ingår och som riktas till skolor med särskilt svåra förutsättningar. På dessa skolor kan förstelärare och lektorer fr.o.m. hösten 2020 få en löneökning med 10 000 respektive 15 000 kronor (se särskilt förordningens 9–11 §§).

Indragning av lärar- och förskollärlärolegitimation m.m.

Lärarnas ansvarsnämnd (LAN) prövar om lärare eller förskollärare som misskött sig ska få en varning eller bli av med sina legitimationer. Prövningen sker efter att Skolinspektionen gjort en anmälan. Den som vill anmäla en lärare eller förskollärare gör det till Skolinspektionen. Det är bara Skolinspektionen som kan anmäla ärendet vidare till LAN. Skolinspektionen kan också själv ta initiativ till att LAN ska pröva ett ärende, t.ex. om myndigheten upptäcker missförhållanden när de besöker skolor eller utövar någon annan typ av tillsyn.

En legitimerad lärare eller förskollärare kan få en varning om han eller hon varit oskicklig i sin yrkesutövning eller i samband med sin yrkesutövning gjort något brottsligt som gör att man kan ifrågasätta om han eller hon är lämplig som lärare eller förskollärare eller på något annat sätt visat att han eller hon är mindre lämplig att undervisa. En lärare eller förskollärare kan förlora sin legitimation om han eller hon varit grovt oskicklig i sin yrkesutövning i, eller utanför sin yrkesutövning begått ett allvarligt brott som gör att man kan ifrågasätta om han eller hon är lämplig som lärare eller förskollärare. Vidare kan en lärare eller förskollärare förlora legitimationen om han eller hon på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet inte kan utöva sitt yrke på ett bra sätt, eller om han eller hon på något annat sätt visat sig vara särskilt olämplig att undervisa, eller inte följt ett föreläggande från LAN om att göra en läkarundersökning, eller om han eller hon själv begär att LAN ska återkalla legitimationen.

Läroplansändringar för trygghet och studiero och en god arbetsmiljö

I augusti 2018 fattade regeringen beslut om ändringar i läroplanen för förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet, i läroplanen för sameskolan och i läroplanen för gymnasieskolan. Läroplanerna kompletterades bl.a. så att de markerar att elever ska visa respekt för, och hänsyn mot, skolans personal och andra elever. Vikten av att eleven genom egen ansträngning och delaktighet tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö betonas också. I läroplanerna förtydligades även rektorns ansvar när det gäller trygghet och studiero. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2019.

Internationella skolor

En internationell skola är i skollagen definierad som en skola där utbildningen, i stället för att följa en svensk läroplan, bedrivs enligt ett annat lands läroplan eller en internationell läroplan, och som i första hand riktar sig till elever som är bosatta i Sverige för en begränsad tid, se 24 kap. 2 § skollagen (prop. 2015/16:17, bet. 2015/16:UbU5, rskr. 2015/16:53). Ett godkännande av en internationell skola med enskild huvudman på grundskolenivå är utformat på ett sätt som i huvudsak motsvarar systemet för fristående skolor. Detta innebär att ett godkännande medför en rätt till bidrag. Internationella skolor på gymnasienivå med enskild huvudman behöver enligt gällande rätt inte godkännas utan endast få bidragsrätt. Kommuner kan vara huvudmän för internationella skolor på grundskolenivå, efter medgivande från Skolinspektionen, om utbildningen följer en internationell läroplan och det finns behov av en sådan utbildning. Utbildningen i en kommunal skola ska även vara avgiftsfri (se särskilt 24 kap. 3–7 §§ skollagen och förordningen [2015:801] om internationella skolor).

Bakgrund och pågående arbete

Särskilt om förbättrad arbetsmiljö och ökad arbetsro

Ett flertal åtgärder har vidtagits och pågår som syftar till att minska lärarnas administrativa arbete och höja läraryrkets attraktivitet. I det följande redovisas ett urval av det arbete och de insatser som pågår.

Samling för fler lärare

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2022 att tillgången till fler lärare är en av Sveriges viktigaste framtidsfrågor (prop. 2021/22:1 utg. omr. 16 s. 58). Alla barn och elever ska få möta kunniga och kompetenta lärare, oavsett skolform eller var i landet man bor. Regeringen prioriterar arbetet för att få fler att vilja bli lärare, förbli lärare och att lärare som lämnat skolan ska återvända till yrket. Regeringen anför att omfattande insatser har genomförts. Antalet som börjar på lärarutbildningarna har sedan 2011 ökat och fler examineras nu från en lärarutbildning. Arbetet för fler utbildade lärare behöver enligt regeringen fortsätta eftersom antalet examinerade förskollärare och lärare ännu inte är uppe i tillräckliga nivåer för att tillförsäkra alla barn och elever i dag och framöver så goda förutsättningar som möjligt. Situationen kräver ett fortsatt intensivt arbete för fler behöriga lärare och ett attraktivt läraryrke. Regeringen har därför, inom ramen för initiativet Samling för fler lärare, bjudit in nyckelaktörer inom skolan och högskolan för att föra en dialog om hur fler lärare kan utbildas, hur lärarbristen kan hanteras och hur läraryrket kan bli mer attraktivt. Regeringen kommer även fortsättningsvis att göra breda insatser för att

- få fler att påbörja och examineras från lärarutbildningarna

- höja kvaliteten i lärarutbildningarna
- få fler obehöriga lärare att bli behöriga
- göra läraryrket mer attraktivt
- stärka rektorers, lärares och förskollärares professionsutveckling
- hålla kvalitet i undervisningen trots att det råder lärarbrist
- förbättra lärarnas arbetsmiljö
- skapa fler vägar in i läraryrket.

Regeringen anför vidare i budgetpropositionen att verksamma lärare och förskollärare behöver få goda förutsättningar för att utvecklas i sin profession och utveckla sin undervisning. En god arbetsmiljö och rätt förutsättningar för att bedriva undervisning är angeläget. Ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare ska inrättas. Lärar- och förskolläraryt utbildningarna byggs ut och rekryteringen till utbildningarna måste fortsätta öka och breddas (prop. 2021/22:1 utg. omr. 16 s. 58).

Mindre administration och avlastning av lärarassistenter m.m.

Hösten 2017 beslutade riksdagen att resultaten från de nationella proven ska ha en särskild betydelse i betygsättningen och att uppsatser och andra uppgifter som prövar skriftlig framställning bör få genomföras på dator. Ett av syftena med förändringarna var att minska den tid som lärare lägger på administration (prop. 2017/18:14, bet. 2017/18:UbU5, rskr. 2017/18:44). Arbetet med att införa digitala nationella prov pågår inom Skolverket (U2017/03739/GV). Skolverket redovisade den 15 februari 2022 en del av uppdraget till regeringen (U2021/03346). Av redovisningen framgår att Skolverket föreslår ett stegvis införande av central rättning mellan 2027 och 2029 för de delprov som innehåller uppsatsskrivning. Hela systemet med central rättning bygger på att de nationella proven genomförs digitalt. En digital provplattform är fortfarande under uppbyggnad och proven övergår successivt till att genomföras digitalt under perioden 2024–2026. Skolverket föreslår även att central rättning av nationella prov ska införas i gymnasieskolan för svenska och svenska som andraspråk (kurs 3) och engelska (kurs 6) samt i årskurs 9 i grundskolan i ämnena svenska, svenska som andraspråk och engelska. Bedömarna föreslås vara legitimerade och ämnesbehöriga lärare för aktuell årskurs, anlitade av Skolverket, och bedömningen ska utföras som bisyssla. Myndigheten föreslår att de lärare som bedömer nationella prov ska få några år på sig att genomföra bedömningen i den digitala provtjänst som är under uppbyggnad, innan systemet med central rättning träder i kraft, detta för att bättre kunna förstå och tolka de egna elevernas provresultat när systemet med central rättning trätt i kraft och proven rättas av andra lärare. Skolverket föreslår även att ansvaret för att bedöma muntliga delprov samt de kortsvarsuppgifter som inte kan rättas automatiskt även fortsättningsvis ska utföras på skolorna. Vidare framgår att Skolverket vill utreda hur central rättning av nationella prov inom den kommunala vuxenutbildningen (komvux) skulle kunna utformas.

Skolverkets förslag om central rättning innebär att en del av arbetet med bedömning av nationella prov omfördelas från att utgöra en relativt stor andel av lärares ordinarie arbetsuppgifter till att bli en bisyssla för ett mindre antal utsedda bedömare. En stor andel av de verksamma lärare som berörs av förslaget bör i så fall få en minskad arbetsbelastning eftersom Skolverket räknar med att kunna anlita pensionerade lärare eller lärare som inte längre är verksamma inom skolan. Skolverket ska slutredovisa sitt uppdrag till regeringen senast den 5 oktober 2025.

I september 2018 gav regeringen Skolinspektionen i uppdrag att, inom ramen för sitt kvalitetsgranskningssuppdrag, följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödsatser (U2018/03700/S [delvis] och U2018/03704/S). Myndigheten ska i utvärderingen också analysera om och i så fall hur lärarnas administrativa arbete påverkas av garantin. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 december 2022.

Sedan 2019 har regeringen satsat på ett statsbidrag för anställning av lärarassistenter, se förordningen (2019:551) om statsbidrag för anställning av lärarassistenter. Skolverket har också, på regeringens initiativ, tagit fram stödmaterial om hur lärarassistenter, socionomer och andra yrkesgrupper kan avlasta lärare (U2019/02106/GV).

Utskottet framhöll i sitt ställningstagande i budgetbetänkandet för 2022 till anslaget 1:1 Skolverket att lärarna bör frigöras från arbetstid som i dag läggs på icke undervisningsrelaterade arbetsuppgifter och att dokumentationskraven för lärare kraftigt måste minska (bet. 2021/22:UbU1 s. 37).

Karriärstegsreformen

Den 1 juli 2013 infördes ett s.k. målsättningsstadgande i skollagen som innebär att skolhuvudmän ska sträva efter att inrätta karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare (prop. 2012/13:136, bet. 2012/13:UbU15, rskr. 2012/13:266). Vidare infördes möjligheten för huvudmän att söka statsbidrag för karriärstegen förstelärare och lektor. Syftet med att införa karriärstegsreformen var att möjliggöra för skickliga lärare att göra karriär utan att behöva lämna undervisningen och därigenom bidra till yrkets attraktivitet, förbättrad undervisning och förbättrade studieresultat. År 2014 infördes ett extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för fler lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden så att dubbelt så många förstelärare kan anställas i dessa områden (förordningen [2014:145] om extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden). Vidare beslutade regeringen 2016 om extra statsbidrag för att inrätta karriärsteg för skolhuvudmän som gör insatser inom ramen för Samverkan för bästa skola och för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända.

Den 1 juli 2020 ersattes statsbidragen för karriärsteg för lärare, lärare i utanförskapsområden och för skolledare och extra karriärtjänster av ett samlat

statsbidrag för karriärsteg för lärare. Satsningen ska stärka kompetensförsörjningen inom skolan genom att öka läraryrkets attraktivitet genom bättre villkor samt utvecklings- och karriärmöjligheter. Statsbidraget ska gå till löner för karriärtjänsterna förstelärare och lektorer. Det nya statsbidraget förändrar inte kraven för vilka som kan utses till förstelärare och lektorer (Utbildningsdepartementet, Samlat statsbidrag för karriärsteg för lärare fr.o.m. hösten 2020, pressmeddelande den 29 december 2019).

Skolverket fick i regleringsbrevet för 2021 i uppdrag att utvärdera det samlade statsbidraget till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare. Skolverket ska särskilt följa upp hur den socioekonomiskt viktade delen av bidraget har nyttjats och bedöma om den bidragit till att öka jämlikheten och kunskapsresultaten. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 31 december 2023.

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner mm.

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (dir. 2016:76 och 2017:11) överlämnade i mars 2018 slutbetänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17). När det gäller lärares administrativa arbete lämnade utredningen bl.a. förslag om att Skolverket ska göra återkommande lärartidsstudier och erbjuda huvudmännen stöd för analys och utvecklingsarbete för att arbeta systematiskt med frågan om hur lärares och skolledares arbetstid används med kärnuppdraget i centrum. När det gäller hur karriärstegsreformen och lärarlönesatsningen bör utvecklas menade utredningen att båda satsningarna tar sikte på att bidra till att stärka yrkets attraktionskraft, höja kvaliteten i skolväsendet och förbättra elevernas resultat. Utredningen föreslog att statsbidraget till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare skulle kopplas till professionsprogrammet. Några ändringar föreslogs inte i fråga om Lärarlönelyftet. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet), en lagrådsremiss planeras under mandatperioden och enligt regeringen kan en proposition med ny lagstiftning som avser professionsprogrammet komma att lämnas under hösten 2022 (se svaret på fråga 2021/22:738).

Skolverket har nyligen redovisat sitt uppdrag att genomföra insatser för att förbereda professionsprogrammen (dnr: 2022:309). Skolverket har bl.a. utformat en kompetensutvecklingsinsats i praktisk organisation och arbetsmiljö som startades i november 2021 och den första pilotomgången slutförs under våren 2022.

De riktade statsbidragen ska bli färre och enklare

I budgetpropositionen för 2021 framhöll regeringen att ambitionen om att de riktade statsbidragen på utbildningsområdet ska bli betydligt färre och enklare kvarstår, och i budgetpropositionen för 2022 framhöll regeringen även att nya

steg i den riktningen kommer att tas. För att renodla statsbidragen föreslog regeringen att medlen för personalförstärkning när det gäller specialpedagogiska insatser överförs till det s.k. likvärdighetsbidraget. Därutöver ser regeringen bl.a. att det behövs ett samlat statsbidrag för lärares och förskollärares deltagande i fortbildning. Regeringen avser att presentera ett sådant bidrag under 2023. Regeringen framhöll att man genom att flyttat medel för fortbildning för specialpedagogiska insatser och andra delar för fortbildning finns nu samtliga medel för lärare och förskollärare på samma anslag för att underlätta en sådan hantering. Regeringen anger att statsbidraget för bättre språkutveckling i förskolan föreslås upphöra under 2023. Delar används för att finansiera reformer inom förskolan och resterande medel föreslås överföras till statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan. Regeringen aviserade även att den under 2023 avser att flytta delar av statsbidraget för det s.k. Lärarlönelyftet till likvärdighetsbidraget (prop. 2021/22:1 utg.omr. 16 s. 91, bet 2021/22:UbU1, rskr. 2021/22:108).

Förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan m.m.

I december 2020 utsåg regeringen en särskild utredare att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för samtliga skolformer utom förskolan och den kommunala vuxenutbildningen (dir. 2020:140). Enligt tilläggsdirektiv den 10 mars 2022 förlängde regeringen utredningstiden och bedömde att det även kan finnas andra alternativ för skolan som stärker statens ansvar för skolväsendet utan att staten blir huvudman (dir. 2022:11). Det ska därför stå utredaren fritt att även presentera andra underlag än ett underlag för statligt huvudmannaskap. Utredaren ska även analysera hur statens ansvar för komvux kan stärkas. Uppdraget ska redovisas senast den 21 oktober 2022

Särskilt om obligatorisk förskola med språkutveckling m.m.

Riksdagen har på förslag av utbildningsutskottet riktat ett tillkännagivande till regeringen om att den bör tillsätta en utredning för att undersöka hur en obligatorisk förskola med språkutveckling kan införas. För de barn som aldrig eller mycket sällan möter det svenska språket i hemmet behövs enligt utskottet en obligatorisk förskola med språkutveckling för att de ska kunna svenska när de börjar skolan. Förskola med språkutveckling ska rymmas inom ordinarie förskoleverksamhet med särskild tid avsatt för svenskundervisning av nyanlända barn. Dessutom ansåg utskottet att det svenska språkets roll bör stärkas i läroplanen och kompetensutvecklingen för förskollärare förstärkas. Långsiktigt ansåg utskottet att även fler utbildningsplatser är nödvändigt (bet. 2018/19:UbU1, rskr. 2018/19:104).

Proposition om fler barn i förskolan

Regeringen har nyligen föreslagit lagändringar som ska leda till att fler barn börjar i förskolan (prop. 2021/22:132). Syftet är att fler barn ska vara

förberedda inför skolan och att minska segregationen. Regeringen konstaterar att deltagandet i förskolan är lägre bland exempelvis barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta familjer. Regeringen föreslår att varje kommun ska vara skyldig att ta kontakt med vårdnadshavare till de barn som inte har en plats i förskolan. Kommunen ska informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. Den första kontakten ska tas inför hösten det år då barnet fyller tre år. Barn som har bott i Sverige kort tid, eller som har vårdnadshavare som har bott i Sverige kort tid ska erbjudas plats i en förskola även i de fall då vårdnadshavarna inte har sökt förskoleplats. Kommunerna ska också sträva efter att aktivt erbjuda plats till andra barn som har behov av förskola för sin språkutveckling. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023.

Propositionen bygger på utredningen Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67). Utredningen föreslår även bl.a. att det ska inrättas karriärsteg för förskollärare vid förskolor med särskilt svåra förutsättningar med beaktande av barnens socioekonomiska bakgrund. Huvudmännen för dessa förskolor ska sträva efter att inrätta tjänster som förste förskollärare. Reformen ska finansieras med statsbidrag och statsbidraget ska lämnas med belopp som innebär att den som blir förste förskollärare får en löneökning på 10 000 kronor per månad. Regeringen har inte tagit ställning till utredningens förslag utöver de som omfattas av propositionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att ett antal yrkanden berör karriärtjänster, ett attraktivt läraryrke och trygg arbetsmiljö för lärare m.m. Utskottet vill framhålla att en skolmiljö som präglas av ordning och arbetsro för både lärare och elever är en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och nå utbildningens mål. Utskottet anser därför att lärare och förskollärare behöver en god arbetsmiljö, rätt förutsättningar för undervisning och goda förutsättningar för att utvecklas i sin profession. Utskottet vill i sammanhanget även påminna om de läroplansändringar som började gälla 2019 och som betonar dels rektorns ansvar när det gäller trygghet, dels att elever ska visa respekt för skolans personal och andra elever samt ta ansvar för att bidra till en god arbetsmiljö. Vidare finns det i skollagen och i arbetsmiljölagen bestämmelser om arbetsmiljö.

Utskottet anser vidare att en av de viktigaste framtidsfrågorna är att få fler och kunniga och kompetenta lärare och ser därför positivt på att regeringen prioriterar arbetet för att få fler att vilja bli lärare och förbli lärare och att lärare som lämnat skolan ska återvända till yrket. Utskottet uppmärksammar ett urval av insatser och pågående arbeten som syftar till att förbättra skolans arbetsmiljö, minska lärarnas administrativa arbete och göra läraryrket mer attraktivt. Utskottet noterar satsningen på förstelärare och lektorer och den

extra socioekonomiska satsning som riktas till skolor med särskilt svåra förutsättningar. Vidare noterar utskottet Skolverkets förslag om central rättning som innebär att en del av arbetet med bedömning av nationella prov omfördelas från att utgöra en relativt stor andel av lärares ordinarie arbetsuppgifter till att bli en bisyssla för ett mindre antal utsedda bedömare. Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioners (SOU 2018:17) förslag bör även uppmärksammas när det gäller lärares administrativa arbete och att statsbidraget till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare ska kopplas till professionsprogrammet. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet och regeringen har ambitionen att lämna en lagrådsremiss om professionsprogrammen under mandatperioden och en proposition kan komma att lämnas under hösten 2022 (fr. 2021/22:738). Skolverket har nyligen i sin redovisning av sina insatser för att förbereda professionsprogrammen anfört bl.a. att Skolverket har utformat en kompetensutvecklingsinsats i praktisk organisation och arbetsmiljö.

Skolverket har även i uppdrag att utvärdera det samlade statsbidraget till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare och ska särskilt följa upp hur den socioekonomiskt viktade delen av bidraget har nyttjats och bedöma om den bidragit till att öka jämlikheten och kunskapsresultaten. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2023. Utskottet anser att resultatet av det pågående arbetet bör avvaktas.

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om obligatorisk förskola med språkutveckling mm. och regeringen har nyligen lagt fram en proposition med förslag på lagändringar som ska leda till att fler barn börjar i förskolan. Regeringen konstaterar att deltagandet i förskolan är lägre bland exempelvis barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta familjer. Barn som har bott i Sverige kort tid, eller som har vårdnadshavare som har bott i Sverige kort tid, ska erbjudas plats i en förskola även i de fall då vårdnadshavarna inte har sökt förskoleplats. Kommunerna ska också sträva efter att aktivt erbjuda plats till andra barn som har behov av förskola för sin språkutveckling. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023. Propositionen bereds inom utbildningsutskottet och beredningen bör inte föregripas.

Med hänvisning till vad som har anförts finner inte utskottet skäl till någon åtgärd med anledning av motionerna 2021/22:1549 (S), 2021/22:2609 (V) yrkandena 7 och 8, 2021/22:3969 (L) yrkande 12, 2021/22:3984 (L) yrkande 8, 2021/22:4002 (L) yrkandena 2 och 5, 2021/22:4033 (M) yrkande 55, 2021/22:4114 yrkande 7 (M) samt 2021/22:4163 (KD) yrkandena 44, 46 och 47. Motionsyrkandena avstyrks.

Registerkontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår yrkanden om överlämnande av registerutdrag, om utökad och regelbunden registerkontroll och om nyare registerutdrag.

Jämför reservation 8 (SD, KD), 9 (M, C, KD) och 10 (SD, C).

Motionerna

Enligt motion 2021/22:1290 av Åsa Lindestam (S) bör regeringen överväga att undersöka hur barns rättigheter att inte utsättas för sexuella övergrepp av vuxna säkras med registerutdrag för personer som söker arbete i verksamheter inom skolväsendet.

Enligt kommittémotion 2021/22:2545 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 31 föreslås ett tillkännagivande om registerutdrag vid anställning. Motionärerna anför att det är av stor vikt att det finns en väldokumenterad historik för uppföljning om någon oegentlighet uppstår och att de tidigare reglerna för inlämnade av registerutdrag bör återinföras.

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att verka för en utökad och regelbunden registerkontroll av personal i förskolan och skolan. I yrkande 34 önskas att lagstiftningen ses över för att säkerställa lämpligheten av personer som anställs inom skolväsendet. Motionärerna framhåller att det kan diskuteras om ett registerutdrag ska kunna vara så gammalt som ett år när det lämnas in.

I kommittémotion 2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att verka för en utökad och regelbunden registerkontroll av personal i förskolan och skolan. Motionärerna anför att kontrollen enligt skollagen i dag gäller att arbetsgivaren ska genomföra en obligatorisk registerkontroll för att anställa, anlita eller ta emot någon i förskolan, grundskolan eller gymnasiet och att kontrollen begränsar sig till de situationer när någon ska starta någon form av tjänst eller uppdrag i sådan verksamhet.

I kommittémotion 2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 101 begärs att registerutdrag ska överlämnas när någon söker anställning i skolan. Motionärerna framhåller att det finns uppenbara risker med att inte kunna kontrollera utdragen i efterhand.

Gällande rätt

Skollagens bestämmelser om registerkontroll

Reglerna om registerkontroll i skollagen ändrades den 1 juli 2021 genom att ett utdrag ur belastningsregistret ska visas upp i stället för att lämnas, t.ex. vid

anställning (prop. 2020/21:152, bet. 2020/21:UbU19, rskr. 2020/21:309). Enligt 2 kap. 31 § första stycket skollagen ska den som erbjuds en anställning inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst ett år gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas.

I den nämnda propositionen (s. 38 f.) angav regeringen att när bestämmelserna om obligatorisk registerkontroll till skydd för barn och elever inom skolväsendet infördes ansågs skyldigheten att lämna ett registerutdrag motiverad av behovet av att i efterhand kunna kontrollera att handläggningen varit korrekt och att utdragets innehåll inte varit förvanskat (prop. 1999/2000:123 s. 19 f.). Frågan om ett registerutdrag ska lämnas in eller endast visas upp diskuterades utförligt i förarbetena till lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn, en lag med ett mycket vidare tillämpningsområde än skollagen i fråga om registerkontroll. Regeringen ansåg att det finns ett fortsatt behov av en sådan obligatorisk registerkontroll till skydd för barn och elever inom skolväsendet som föreskrivs men att hanteringen bör ta större hänsyn till personlig integritet. Enligt regeringens uppfattning fanns det skäl att välja motsvarande reglering som i lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn för den registerkontroll som ska göras enligt skollagen. Bedömningen att spridningen av uppgifter ur belastningsregistret bör begränsas i så stor utsträckning som möjligt är enligt regeringen väl motiverad även inom skolväsendet. Regeringen bedömde att dokumentationen av att registerkontroll utförts kommer att vara ett tillräckligt underlag för att vid tillsyn kunna granska att kontrollen utförts.

Genom lagändringen den 1 juli 2021 ska alltså registerkontroll enligt skollagen vara obligatorisk även inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan (i dessa skolformer gällde tidigare lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn, se prop. 2020/21:152 s. 42 f. och bet. 2020/21:UbU19 s. 9 f.).

Av 2 kap. 31 § andra stycket skollagen framgår att registerutdrag ska visas upp även av den som

1. erbjuds eller tilldelas arbete inom sådan verksamhet som avses i första stycket under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten, om det sker genom uppdrag, anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten eller anställning inom annan kommunal verksamhet
2. under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen enligt högskolelagen (1992:1434) eller yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom sådan verksamhet som avses i första stycket eller

3. genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom sådan verksamhet som avses i första stycket.

Registerutdraget ska i de fall som avses i andra stycket visas upp för den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot någon på ett sådant sätt som avses där. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

En kontroll av ett registerutdrag ska dokumenteras genom en anteckning om att utdraget har visats upp. Anteckningen ska göras av den inom verksamheten som beslutar om att anställa, anlita eller ta emot någon. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras (2 kap. 32 § skollagen).

Lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn

Enligt 1 § lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn ska den som erbjuds en anställning i staten, en kommun, en region, ett företag eller en organisation, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn, på begäran av den som erbjuder anställningen visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Ett utdrag ur belastningsregistret ska på begäran även visas upp av den som erbjuds eller tilldelas uppgifter som innebär direkt och regelbunden kontakt med barn inom sådan verksamhet som avses i 1 § om det sker genom 1. uppdrag 2. anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten eller 3. praktiktjänstgöring. Registerutdraget ska i fall som avses visas upp för den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot någon på ett sådant sätt som avses där (3 §). Sådana registerutdrag som avses i lagen får inte vara äldre än ett år (4 §). En kontroll av ett registerutdrag får inte dokumenteras på något annat sätt än genom en anteckning om att utdraget har visats upp (5 §).

Utskottets ställningstagande

Alla barn och elever ska erbjudas en så säker och trygg skolmiljö som möjligt. Lagstiftning om registerkontroll för att skydda barn och elever mot övergrepp är därför mycket viktig. Den 1 juli 2021 trädde ändringar i regleringen av registerkontroll i skollagen i kraft som innebär att ett registerutdrag ska visas upp i stället för att lämnas. Skälet är att större hänsyn därigenom kan tas till den personliga integriteten för den person som omfattas av skollagens reglering av registerkontroll. Utskottet konstaterar att även enligt lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn gäller att ett registerutdrag ska visas upp och att registerutdraget inte får vara äldre än ett år. Utskottet anser att bestämmelserna om registerkontroll i skollagen är väl avvägda och avstyrker därmed motionerna 2021/22:1290 (S) yrkande 1, 2021/22:2545 (SD) yrkande 31, 2021/22:3218 (C) yrkandena 17 och 34, 2021/22:3222 (C) yrkande 10 och 2021/22:4163 (KD) yrkande 101.

Fortbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fortbildning och om en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck m.m.

Jämför reservation 11 (M), 12 (SD), 13 (C), 14 (KD) och 15 (SD, KD).

Motionerna

Enligt motion 2021/22:1272 av Per-Arne Håkansson (S) bör det övervägas att utveckla yrkesrollen och kompetensutvecklingen för utbildade fritidspedagoger utifrån vikten av en sammanhållen skola, socialt stöd för barn samt ungdomars lärande och utveckling.

Enligt partimotion 2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56 bör ett kompetenslyft för förskolepersonal med fokus på språkutveckling genomföras. Motionärerna anför att kompetensutvecklingen bör finnas tillgänglig på olika nivåer för att kunna anpassas till olika personalgrupper.

I kommittémotion 2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 föreslås att det genomförs kompetensutvecklingssatsningar i fråga om kränkande behandling, hot och våld. Motionärerna anför att Skolverket i samråd med Skolinspektionen, Brottsförebyggande rådet (Brå) och Folkhälsomyndigheten bör få i uppdrag att utarbeta en webbaserad pilotmodell, liknande Matematiklyftet, i syfte att kunna erbjuda ett digitalt kompetenslyft i frågor som rör att förebygga hot, våld och kränkande behandling i skolan.

Enligt kommittémotion 2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 21 bör ett fortbildningssystem som harmoniserar med den pedagogiska personalens karriärsystem införas. Motionärerna framhåller att Skolverket har en webbaserad plattform Lärportalen, för detta ändamål där varje anställd loggar in och följer sin egen utveckling.

I kommittémotion 2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 15 föreslås att förutsättningarna för en nationell standard för barnskötarutbildning och ett s.k. barnskötarlyft utreds. Motionärerna framhåller att om det skapas en nationell standard för barnskötare kan arbetsgivare få ett tydligare kvitto på vad en barnskötare utbildning innehåller.

Enligt kommittémotion 2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 7 bör nuvarande krav för vidareutbildning för obehöriga lärare och förskollärare (VAL) ändras så att fler kan komma i fråga för utbildningen. Motionärerna anför att även om vissa förbättringar har skett nyligen bör kravet om att ha arbetat i förskolan i åtta år för att komma i fråga för denna utbildning sänkas till exempelvis tre år. Motionärerna begär vidare att dagbarnvårdare ska erbjudas en introduktionsutbildning (yrkande 13) och framhåller att dagbarnvårdare många gånger är utbildade förskollärare, men om de saknar

sådan utbildning ska de erbjudas introduktionsutbildning av Skolverket samt möjlighet att gå barnskötarutbildning i kombination med språkstudier. Motionärerna begär även att kunskaperna om hederskultur bör förbättras bland all skolpersonal och att varje skola ska ha en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck (yrkande 22). Motionärerna poängterar att det bör finnas riktlinjer på varje skola för hur man agerar vid misstanke om t.ex. tvångsäktenskap, könsstymning och hedersvåld samt ett centralt dokument med förslag på hur skolorna kan arbeta.

I motion 2021/22:1717 av Annika Hirvonen (MP) begärs ett tillkännagivande om undervisning i sexualitet och samtycke för yrkesverksamma lärare.

Gällande rätt

Enligt en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2021 förtydligades att den skyldighet huvudmän inom skolväsendet har att se till att personal ges möjlighet till kompetensutveckling gäller all den verksamhet som huvudmannen är ansvarig för, se 2 kap. 34 § skollagen (prop. 2020/21:152, bet. 2020/21:UbU19, rskr. 2020/21:309). Huvudmannen ska vidare se till att all personal i den verksamhet huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Bestämmelsen motiverades bl.a. med att ett förtydligande kan bidra till att lärare anställda av en utbildningsanordnare som fullgör uppgifter på entreprenad får del av insatser för kompetensutveckling (prop. 2020/21:152 s. 16 f.)

Enligt förordningen (2015:1047) med instruktion för Skolverket ska myndigheten svara för nationellt prioriterade kompetensutvecklings-, fortbildnings- och stödinsatser inom ramen för nationella skolutvecklingsprogram, sammanställa och sprida kunskap om resultat av forskning och svara för riktade utvecklingsinsatser inom prioriterade områden (7 §).

Med stöd av förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor får lärosätena på uppdrag av myndigheter anordna uppdragsutbildning för andra än anställda hos uppdragsgivaren (3 §). Exempel på sådan utbildning är den utbildning som lärosätena anordnar på uppdrag av Skolverket, t.ex. fortbildning av lärare och förskollärare.

I budgetpropositionen för 2020 angav regeringen att sex- och samlevnadsundervisning ska vara en obligatorisk del av lärarutbildningen liksom kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. För att säkerställa att nytutexaminerade lärare har kompetens att undervisa om identitet, sexualitet och relationer infördes den 1 januari 2021 nya examensmål i lärarutbildningarna. De nya examensmålen började tillämpas i lärarutbildningar som startade höstterminen 2021 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 170).

Bakgrund och pågående arbete

De nationella skolutvecklingsprogrammen

Inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen (U2015/03844/S) genomför Skolverket ett stort antal fortbildningsinsatser. Syftet med de nationella skolutvecklingsprogrammen är att utveckla och stärka utbildningen för att ge eleverna de bästa förutsättningarna för att utvecklas så långt som möjligt. Insatserna ska bl.a. ge lärare fler metoder i undervisningen för att kunna anpassa den efter elevers olika behov. Insatsen omfattar program om:

- elevhälsa och barns omsorg
- kunskaper och värden
- nyanlända och flerspråkiga barns och elevers lärande
- skola och arbetsliv samt vidare studier
- styrning och ledning
- systematiskt kvalitetsarbete.

Insatserna inom de nationella skolutvecklingsprogrammen är under ständig utveckling, och antalet insatser varierar därför över tid. På Skolverkets webbplats finns information om de insatser som finns tillgängliga inom de olika programmen. Inom ramen för de olika programmen erbjuder Skolverket kompetensutvecklingsinsatser som genomförs ute på skolor och hos huvudmän eller genom uppdragsutbildningar vid universitet och högskolor. Inom ramen för programmet om kunskaper och värden omfattas bl.a. Läslyftet, en kompetensutvecklingsinsats som riktar sig till lärare i förskolan och skolan samt till skolbibliotekarier. Inom kunskaper och värden erbjuder även Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling (NCS) i samarbete med Läslyftet en utbildning för språk-, läs- och skrivutvecklare.

Ett professionsprogram för förskollärare, lärare och rektorer

I budgetpropositionen för 2022 anförde regeringen att alla barn och elever ska få möta kunniga och kompetenta förskollärare och lärare och det pedagogiska arbetet ska ledas av skickliga rektorer (prop. 2021/22:1 utg.omr.16 s. 91). För att åstadkomma detta bedömde regeringen att bl.a. skolprofessionernas attraktivitet ska ökas. I och med riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr.16, bet. 2020/21:UbU1, rskr. 2020/21:141) avsattes medel för ett första steg i införandet av ett nationellt professionsprogram. Regeringen anförde att medlen utgör en viktig grund vad gäller den del av programmet som syftar till att inrätta ett råd för professioner i skolväsendet med tillhörande kansli samt ett nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare. För att slutföra genomförandet av det nationella professionsprogrammet för rektorer, lärare och förskollärare bedömde regeringen att ytterligare medel behöver tillföras för detta ändamål fr.o.m. 2023 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 16 s. 91).

Regeringen har också beslutat om insatser för att utveckla och använda kompetens i väntan på att professionsprogrammet realiseras i sin helhet. Det gäller fortbildningsinsatser, såsom en mentorsutbildning för en kvalitativ

introduktionsperiod och en rekryteringsutbildning för blivande rektorer, samt kompetensutveckling för rektorer i praktisk organisation och arbetsmiljö (se nedan under avsnittet rektorer och skolledare). Regeringen anser att det är viktigt att inrättandet av ett professionsprogram landar väl ute i verksamheterna. Det är också enligt regeringen viktigt att nyckelaktörerna får ytterligare möjlighet att vara delaktiga i den konkreta utformningen av programmet. För att det ska vara möjligt anser regeringen att professionsprogrammet bör införas steg för steg. Kompetensutveckling och yrkesutveckling är viktigt för en hög och likvärdig kvalitet i undervisningen. Som ett första steg i arbetet avser regeringen att etablera en struktur för kompetensutveckling och tillsätta ett råd för professioner i skolväsendet. Dessa delar av professionsprogrammet kräver inte reglering i lag. Samtidigt fortsätter arbetet med att ta fram ny lagstiftning. Regeringens ambition är att ta fram och besluta om en lagrådsremiss under mandatperioden och enligt regeringen kan en proposition med ny lagstiftning som avser professionsprogrammet komma under hösten 2022 (se fr. 2021/22:738).

Skolverket har som ovan noterats nyligen redovisat sitt uppdrag att genomföra insatser för att förbereda professionsprogrammen (dnr: 2022:309). Skolverket har i samarbete med lärosäten påbörjat två uppdragsutbildningar, en mentorsutbildning för en kvalitativ introduktionsperiod och en rekryteringsutbildning för blivande rektorer. Skolverket har även utformat en kompetensutvecklingsinsats i praktisk organisation och arbetsmiljö.

Lärarytelse

Regeringen tillsatte i oktober 2019 en utredning (U2019/03432/UH) med uppdrag att ta fram förslag på åtgärder dels för ökad kvalitet i lärarytelsen, dels för att underlätta för fler att bli lärare. Uppdraget redovisades till regeringen (Utbildningsdepartementet) den 31 mars 2020. I Utbildningsdepartementets promemoria Ökad kvalitet i lärarytelsen och fler lärare i skolan (U2021/0030) vidareutvecklades utredningens förslag, särskilt förslag om omfattningen av den lärarledda tiden, permanentning och vidareutveckling av övningsskolor och övningsförskolor, förlängning av försöksverksamheten med praktiska forskningar, fortsatt främjande av arbetsintegrerad lärarytelse och en ny kompletterande pedagogisk utbildning till grundlärare med behörighet i färre ämnen. Utredningen lämnade även ett antal nya förslag om lärarytelsen och om lärares fortbildning. Även ytterligare satsningar har genomförts som syftar till att reformera lärarytelsen. I budgetpropositionen för 2020 anslogs medel bl.a. till sommarkurser för en snabbare kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) och medel för arbetsintegrerad lärarytelse, vilket ger möjlighet att arbeta och studera till lärare parallellt. Satsningar har även gjorts för att höja kvaliteten i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) genom att permanenta försöksverksamheten med övningsförskolor och övningsskolor. Sedan 2020 får alla universitet och högskolor som bedriver lärarytelse

särskilda medel för verksamhet med övningsförskolor och övningssskolor inom förskolläraryrket och lärarutbildningarna. Kammarkollegiet har i uppdrag att betala ut dessa medel (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 170).

I budgetpropositionen för 2021 föreslogs fler platser på KPU, en förlängning av KPU för personer med forskarexamen och en fortsatt finansiering av forskarskolor för lärarutbildare. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2020/21:1 utg.omr. 16, bet. 2020/21:UbU1, rskr. 2020/21:141). Därutöver infördes i september 2020 vissa ändringar i förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och pedagogisk personal inom förskolan som leder till lärar- eller förskolläraryxamen. Ändringarna innebär att fler som arbetar som lärare eller förskollärare utan att ha en examen kan bli behöriga till den särskilda vidareutbildningen av lärare och förskollärare som saknar lärar- eller förskolläraryxamen (den s.k. VAL-satsningen). Numera kan de som inom ramen för en anställning medverkat i undervisningen i förskolan eller förskoleklassen studera upp till 120 högskolepoäng för att nå en förskolläraryxamen. Dessutom har bestämmelserna om en kortare utbildning för de som har minst åtta års yrkeserfarenhet som lärare eller förskollärare utökats till att även omfatta de som medverkat i undervisningen i förskolan eller förskoleklassen. Bestämmelserna har också gjorts mer flexibla så att fler kan bedömas aktuella för studier inom VAL. Enligt förslag i budgetpropositionen för 2021 gjordes en ytterligare förstärkning av VAL 2021–2024 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 16 s. 150 och prop. 2021/22:1 utg.omr. 16 s. 53).

I budgetpropositionen för 2022 föreslogs en ytterligare satsning på försöksverksamheten med en ny kortare kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för blivande grundlärare och ämneslärare. Inklusive studiemedel uppgår satsningen till 42 miljoner kronor 2022, 89 miljoner kronor 2023 och 106 miljoner kronor 2024–2027. Satsningen för att lärosätena i högre grad ska kunna validera tidigare utbildnings- och yrkeserfarenheter föreslogs också fortsätta för att på så sätt göra det möjligt för fler att bli behöriga att läsa en KPU. Riksdagen följde regeringens förslag (prop. 2021/22:1 utg. omr. 16 s. 153–154, bet. 2021/22:UbU1, rskr. 2021/22:108).

Särskilt om sex- och samlevnadsundervisning och hedersrelaterat våld

Ändringar i läroplanerna när det gäller sexualitet, samtycke, relationer och hedersrelaterat våld

För att förbättra kvaliteten och stärka likvärdigheten i undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer beslutade regeringen i februari 2021 om förstärkta skrivningar inom det kunskapsområde som i dag kallas sex och samlevnad i läroplanerna för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen.

Bland annat har skrivningarna förtydligats om att undervisningen inom detta kunskapsområde ska bedrivas återkommande och bidra till att främja elevernas hälsa och välbefinnande samt stärka deras förmåga att göra medvetna och självständiga val. Skolan har en viktig roll i att bidra till att skapa en samtyckeskultur, där sex bygger på ömsesidig frivillighet och sexuella trakasserier inte normaliseras. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bl.a. i pornografi. Förändringarna innehåller även nya skrivningar om hedersrelaterat våld och förtryck. Med dessa läroplansförändringar och uppdraget till Skolverket om att stärka det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck (U2020/06608 [delvis]) stärks enligt regeringen skolans arbete med att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Förändringarna i läroplanerna ska tillämpas från höstterminen 2022 då även de reviderade kursplanerna för grundskolan börjar gälla.

Skolverket har i regleringsbrevet för 2022 fått i uppdrag att, mot bakgrund av de reviderade läroplanerna och det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer, erbjuda skolpersonal kompetensinsatser som utifrån skolans förebyggande roll bidrar till att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Insatserna ska vidare främja jämställdhet och motverka diskriminering, rasism, intolerans och hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 mars 2023.

Särskilt om förskollärare och barnskötare m.m.

Samverkan för bästa skola

Regeringen har angett att staten har ett viktigt ansvar för att skolan är likvärdig i hela landet, och sedan 2015 har Skolverket haft i uppdrag att stödja skolor med tuffa förutsättningar inom satsningen Samverkan för bästa skola. År 2017 inkluderades även förskolor och förskoleklasser (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16, bet. 2016/17:UbU1, rskr. 2016/17:105). I februari 2018 inkluderades huvudmännens insatser för nyanlända barn (U2018/00404/S) och i november 2019 inkluderades även fritidshem (U2019/038786/S). Utredningen Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67) informerar om att Skolverket under tre år erbjuder förskolan, skolan eller huvudmannen stöd i arbetet med skolutveckling. Urvalet av förskolor och skolor (med offentlig respektive enskild huvudman) gör Skolverket utifrån underlag från Skolinspektionen och statistik över personalens utbildningsnivå och barnens familjebakgrund. Skolverket bedömer att insatserna har haft positiva effekter och kan skapa incitament för förskollärare och barnskötare att söka sig till, eller stanna kvar längre, på förskolor med svåra förutsättningar. Samverkan för bästa skola har bl.a. medfört att det systematiska kvalitetsarbetet och det pedagogiska ledarskapet har stärkts hos huvudmännen och att det kollegiala

lärandet i syfte att utveckla undervisningens kvalitet har stärkts (SOU 2020:67 s. 216).

Uppdrag om fortbildningsinsatser för förskollärare m.m.

Skolverket fick 2013 i uppdrag att ansvara för genomförandet av fortbildning för lärare i språk-, läs- och skrivdidaktik där fokus ska vara på det kollegiala lärandet, det s.k. Läslyftet (U2013/07215/S). Genom ett tilläggsuppdrag i december 2016 utvidgades målgruppen till att även omfatta bl.a. förskollärare (U2016/05733/S). Statsbidrag kan sökas för att frigöra tid så att förskollärare kan handleda grupper av kollegor i Läslyftet (förordningen [2015:42] om statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivutveckling). Enligt regleringsbrevet för 2021 fick Skolverket i uppdrag att fortsatt genomföra fortbildning för förskollärare, lärare och skolbibliotekarier, det s.k. Läslyftet. Skolverket redovisade den 1 december 2021 rapporten Läslyftet i förskolan 2017–2021. Skolverket ger även stöd till förskolorna i deras arbete med att möta nyanlända och flerspråkiga barn. Arbetet bedrivs inom ramen för regeringsuppdraget att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov barn och elever med annat modersmål än svenska (U2019/03787/S). Skolverket fick i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att erbjuda fortbildningsinsatser för förskollärare och annan pedagogisk personal i förskolan för att dessa ska stärka sin kompetens inom förskoleområdet. Fortbildningen får genomföras som uppdragsutbildning och ska kopplas till de lokala behoven hos de deltagande huvudmännen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 29 december 2023.

Statsbidrag för bättre språkutveckling i skolan

Regeringen beslutade i juli 2019 om förordningen (2019:558) om statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan. Det övergripande syftet med statsbidraget är att stärka språkutvecklingen i svenska, särskilt för barn som har ett annat dagligt umgängesspråk i hemmet än svenska. Statsbidraget får användas till insatser som syftar till att öka deltagandet i förskolan, särskilt för den ovan nämnda gruppen barn. Vidare får statsbidraget användas till särskilda språkutvecklande insatser i förskolan för dessa barn samt för kompetensutveckling för förskolepersonal i språkutvecklande arbetsätt i svenska. År 2019 tillfördes 100 miljoner kronor för ändamålet. Satsningen förstärktes med ytterligare 100 miljoner kronor per år fr.o.m. 2021 (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:UbU1, rskr.2020/21:141). För 2022 har 350 miljoner kronor avsatts för statsbidraget (Skolverkets regleringsbrev för 2022). Av budgetpropositionen för 2022 framgår att statsbidraget föreslås upphöra under 2023 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 16 s. 91). Regeringen anger att delar används för att finansiera reformer inom förskolan och resterande medel föreslås överföras till statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan.

Proposition om stärkt kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg

Regeringen föreslog i december 2021 i proposition 2021/22:78 tydligare och utökade krav på den pedagogiska omsorgen. Huvudmannen för den pedagogiska omsorgen ska vara skyldig att se till att ett barn som har behov av det ges särskilt stöd i sin utveckling och personalen ska ges möjlighet till kompetensutveckling. Regeringen anförde att personalens kompetens är den viktigaste faktorn för verksamhetens kvalitet. Det är därför viktigt att personalen har rätt utbildning eller erfarenhet och att huvudmannen regelbundet ger möjlighet till sådan kompetensutveckling som behövs för att personalen på bästa sätt ska kunna utföra sitt arbete (prop. s. 19). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Utskottet har den 17 mars 2022 föreslagit att riksdagen antar regeringens proposition (bet. 2021/22:UbU21).

Proposition om fler barn i förskolan

Som nämnts ovan under avsnittet Läraryrket har regeringen nyligen föreslagit lagändringar som ska leda till att fler barn börjar i förskolan (prop. 2021/22:132). Syftet är att fler barn ska vara förberedda inför skolan och att minska segregationen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023. Propositionen bygger på utredningen Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67). Utredningen föreslår även bl.a. en enhetlig utbildning för barnskötare som inte behandlas i propositionen och anför vidare att det i dag inte finns någon nationell reglering av vad som ska ingå i en barnskötarutbildning, vilket har lett till att olika kortare och ibland otillräckliga utbildningsinsatser genomförs för att möjliggöra att arbetssökande slussas in i barnskötaryrket. För att uppnå en ökad likformighet i barnskötarutbildningarna samt stärka och tydliggöra barnskötarnas kompetens föreslår utredningen att det införs ett enhetligt innehåll i utbildning till barnskötare som ska gälla inom såväl gymnasieskolans barn- och fritidsprogram som motsvarande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning. Utredningen föreslår även en översyn av barnskötarutbildningarnas omfattning, innehåll och kvalitet, detta för att anpassa utbildningarna till de kunskaper som behövs i barnskötaryrket i dag t.ex. när det gäller barns språkutveckling och andraspråkutveckling. Regeringen har inte tagit ställning till utredningens förslag utöver de som omfattas av propositionen.

Utskottets ställningstagande

Några motionsyrkanden gäller satsningar på kompetensutveckling om kränkande behandling, hot, våld och hederskultur samt undervisning i sexualitet och samtycke m.m. Utskottet vill framhålla att kunniga och kompetenta förskollärare, lärare och rektorer med höga förväntningar på alla barn och elever är den enskilt viktigaste faktorn för att alla ska lära sig mycket. Skolan har en viktig roll i att bidra till att skapa en samtyckeskultur, där sex

bygger på ömsesidig frivillighet och sexuella trakasserier inte normaliseras. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bl.a. i pornografi. Utskottet uppmärksammar att nya examensmål om identitet, sexualitet och relationer började tillämpas hösten 2021 och att sex- och samlevnadsundervisning ska vara en obligatorisk del i lärarutbildningarna. För att förbättra kvaliteten och stärka likvärdigheten i undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer ska förändringar i läroplanerna tillämpas från höstterminen 2022. Förändringar gäller även hedersrelaterat våld och förtryck. De förändrade läroplanerna ska gälla för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen. Skolverket har vidare enligt regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att, mot bakgrund av de reviderade läroplanerna och det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer, erbjuda skolpersonal kompetensinsatser som utifrån skolans förebyggande roll bidrar till att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Insatserna ska vidare främja jämställdhet och motverka diskriminering, rasism, intolerans och hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2023. Med läroplansförändringarna och Skolverkets uppdrag på området anser utskottet att skolans arbete stärks när det gäller att bekämpa kränkande behandling, hot och våld samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Kompetensutveckling och yrkesutveckling är viktigt för en hög och likvärdig kvalitet i undervisningen. För att bl.a. åstadkomma det noterar utskottet att ett nationellt professionsprogram steg för steg inrättas för rektorer, lärare och förskollärare för att förbättra kompetensutvecklingen. Som ett första steg i arbetet etableras en struktur för kompetensutveckling och ett råd för professioner i skolväsendet samtidigt som arbetet fortsätter med att ta fram ny lagstiftning. Regeringens har ambitionen att ta fram och besluta om en lagrådsremiss under mandatperioden och att under hösten 2022 besluta om en proposition med ny lagstiftning som avser professionsprogrammet. Vidare har Skolverket nyligen redovisat insatser för professionsprogrammen bl.a. om en kompetensutvecklingsinsats i praktisk organisation och arbetsmiljö.

När det gäller motionsyrkanden om ett kompetenslyft för förskolepersonal med fokus på språkutveckling och barnskötarutbildning mm. vill utskottet särskilt uppmärksamma att Skolverket enligt regleringsbrev för 2021 och 2022 har fått i uppdrag att erbjuda fortbildningsinsatser för förskollärare och annan pedagogisk personal i förskolan för att dessa ska stärka sin kompetens. Uppdragen omfattar bl.a. att fortsatt genomföra fortbildning inom det s.k. Läslyftet. Det finns vidare ett statsbidrag för bättre språkutveckling i förskolan särskilt för barn som har ett annat dagligt umgängesspråk i hemmet än svenska samt för förskolepersonal i språkutvecklande arbetssätt i svenska. Regeringen har vidare föreslagit tydligare och utökade krav på den pedagogiska omsorgen (prop. 2021/22:78). Huvudmannen för den pedagogiska omsorgen ska vara skyldig att se till att ett barn som har behov av det ges särskilt stöd i sin

utveckling och personalen ska ges möjlighet till kompetensutveckling. Utskottet har föreslagit att riksdagen säger ja till regeringens förslag (2021/22:UbU21). Avslutsningsvis uppmärksammar utskottet att det den 1 juli 2021 förtydligades att den skyldighet som huvudmän inom skolväsendet har att se till att personal ges möjlighet till kompetensutveckling gäller all den verksamhet som huvudmannen är ansvarig för, se 2 kap. 34 § skollagen. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2021/22:1272 (S), 2021/22:1717 (MP), 2021/22:2542 (SD) yrkande 21, 2021/22:3222 (C) yrkande 15, 2021/22:3810 (SD) yrkande 23, 2021/22:3990 (M) yrkande 11, 2021/22:4033 (M) yrkande 56 och 2021/22:4163 (KD) yrkandena 7, 13 och 22.

Rektorer och skolledare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om rektorer och skolledare och fristående rektorsutbildningar.

Jämför reservation 16 (M), 17 (C), 18 (KD) och 19 (M, KD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2021/22:3991 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6 bör regeringen skyndsamt kartlägga de hinder som begränsar fristående aktörer från att starta och bedriva rektorsutbildningar. Motionärerna framhåller att kraven är, och ska förbli, höga när det gäller tillstånden att driva rektorsutbildningar. Motionärerna föreslår vidare att ett rektorslyft införs och anför att även rektorer behöver kompetensutvecklas (yrkande 9).

Enligt kommittémotion 2021/22:3510 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 2 bör regeringen ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram förslag på hur elevhälsa kan ingå som ämne i rektorsprogrammet. Motionärerna anför att hur hälsan påverkar elevers möjligheter att lära sig måste reflekteras i rektorsprogrammet.

I kommittémotion 2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9 föreslås att rektorer i utanförskapsområden stärks. Motionärerna anser att det behövs ett tydligare mandat för, och ett starkare stöd till, rektorer i utanförskapsområden så att de kan styra över resursanvändning och lokala anpassningar utifrån skolans behov.

I kommittémotion 2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 60 föreslås att en utbildning för skolchefer och andra chefer över rektorsnivå utreds. Motionärerna framhåller att en sådan utbildning ska planeras för att vara både teoretisk och praktisk med fokus på verksamhetsanalyser och stöd, styrning och ledning.

Gällande rätt

I 2 kap. 9–12 §§ skollagen regleras ledningen av utbildningen inom skolväsendet. Enligt 2 kap. 9 § ska det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av 2 kap. 10 § framgår att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller av andra författningar.

Enligt 2 kap. 8 a § skollagen ska huvudmannen vidare utse en eller flera skolchefer som ska biträda huvudmannen med att se till att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet. Som rektor får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt (2 kap. 11 §). Enligt 2 kap. 12 § ska varje huvudman se till att rektorerna går en särskild befattningsutbildning eller en utbildning som kan jämföras med denna. Utbildningen ska påbörjas snarast möjligt efter det att rektorn har tillträtt sin anställning och vara genomförd inom fyra år efter tillträdesdagen. Denna skyldighet gäller dock inte för bl.a. rektorer som tidigare gått befattningsutbildningen eller en äldre statlig rektorsutbildning eller genom utbildning eller yrkeserfarenhet har förvärvat kunskaper som en högskola som anordnar befattningsutbildning har jämföras med sådan utbildning.

Enligt 2 kap. 2 § förordningen (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem är syftet med utbildningen att ge rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion kunskaper om de krav som anges i föreskrifter som gäller inom skolan, förskolan och fritidshemmet samt att utveckla deras roll som ledare så att verksamhetens kvalitet kan säkerställas. Målet med utbildningen är att deltagarna får sådana kunskaper att de kan ansvara för att elever och barn får en likvärdig och rättssäker utbildning, skapa förutsättningar för måluppfyllelse på såväl individ- som verksamhetsnivå samt ansvara för att verksamheten som helhet utvecklas.

Bakgrund och pågående arbete

Rektorsprogrammet m.m.

Rektorsprogrammet är en grundläggande statlig befattningsutbildning för skolledare. Utbildningen vänder sig till rektorer både i grund- och gymnasieskolan och i förskolan, men i mån av plats även till skolledare med motsvarande ledningsfunktion som rektor men med annan titel, exempelvis biträdande rektorer. Utbildningen löper över tre år, är en akademisk uppdragsutbildning på avancerad nivå och omfattar 30 högskolepoäng. Skolledaren behöver avsätta ca 20 procent av sin arbetstid under tre år till

studierna. Utbildningen innehåller tre kunskapsområden: Kursen skoljuridik och myndighetsutövning syftar till att öka förståelsen för och stärka kompetensen i de lagar, förordningar och andra styrdokument som styr skolväsendet samt hur de bör tillämpas. Kursen styrning, organisering och kvalitet syftar till att stärka och utveckla deltagarnas kompetens att tillämpa skolväsendets styrdokument i praktiken genom ett målinriktat arbete med barns och elevers kunskapsutveckling och medborgerliga bildning i fokus. Kunskapsområdet skolledarskap syftar till att stödja, syna och systematisera rektorers pedagogiska ledarskap och stärka rektorers kompetens att leda och samordna all personal med fokus på alla barns och elevers välmående, lärande och bildning (Skolverket, Rektorsprogrammet, Måldokument 2021–2027). Skolverket informerar närmare om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer mm. (se exempelvis information om fortbildningen pedagogiskt ledarskap för rektorer på skolverket.se).

Skolverkets skolchefsutbildning

Sedan 2019 gäller en ny bestämmelse som nämnts ovan i 2 kap. 8 a § skollagen om att huvudmannen ska utse en skolchef som ska biträda huvudmannen med att se till att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet. Huvudmannen kan utse en skolchef för hela verksamheten eller flera skolchefer för delar av verksamheten. Syftet med införandet av den nya bestämmelsen i skollagen är att bidra till ökad kvalitet och en ökad likvärdighet, bl.a. genom att tydliggöra ansvarsfördelningen inom skolhuvudmannens organisation och ge skolchefen ett tydligare mandat att hävda de nationella lagar och förordningar som gäller för utbildningsväsendet. Skolverket har mot denna bakgrund tagit fram en skolchefsutbildning som syftar till att stödja skolchefen i dennes uppdrag (Skolverkets skolchefsutbildning Måldokument 2021).

Utbildningen vänder sig särskilt till skolchefer som utsetts av huvudmännen. Utbildningen behandlar följande fyra områden som speglar det ansvar som skollagen tillskriver skolchefen:

- funktionen som skolchef – ansvar och mandat
- uppdrag och styrning – lagar och regler
- systematiskt kvalitetsarbete – utvärdering, uppföljning, data och analysarbete
- organisera för en bättre skola – skolchefens roll.

Utbildningen pågår under två år och utgår från de ordinarie uppgifter som skolchefer utför i sitt arbete (skolverket.se).

Professionsprogram för lärare och skolledare

Ett professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare ska inrättas med grund i Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioners slutbetänkande Med undervisningsskicklighet i centrum –

ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17). Därför har promemorian Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare (U2021/03373) tagits fram inom Regeringskansliet som underlag för den konkreta utformningen av professionsprogrammet. Promemorian bereds inom Regeringskansliet och som nämnts ovan under avsnittet om fortbildning planeras en lagrådsremiss lämnas under mandatperioden och en proposition med ny lagstiftning som avser professionsprogrammet kan komma att lämnas under hösten 2022 (se fr. 2021/22:738).

Som noterats ovan har Skolverket nyligen redovisat sitt uppdrag att genomföra insatser för att förbereda professionsprogrammen (dnr: 2022:309). Skolverket har i samarbete med lärosäten påbörjat två uppdragsutbildningar, en mentorsutbildning för en kvalitativ introduktionsperiod och en rekryteringsutbildning för blivande rektorer. Skolverket har även utformat en kompetensutvecklingsinsats i praktisk organisation och arbetsmiljö.

Utskottets ställningstagande

Dagens rektorer står inför stora utmaningar. Skolledare har en nyckelroll när det gäller utvecklingen av skolan och förskolan och ansvarar för att dessa verksamheter utvecklas mot uppställda mål. Detta ställer stora krav på skolledarnas kompetens. Enligt skollagen får endast den som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt anställas som rektor. Liksom tidigare vill utskottet understryka huvudmännens ansvar för att skolledarna har nödvändig kompetens för att leda verksamheten mot måluppfyllelsen. När det gäller yrkanden om rektorslyft och rektorer i utanförskapsområden noterar utskottet den pågående beredningen av införandet av ett nationellt professionsprogram för lärare och skolledare. En lagrådsremiss om programmen planeras lämnas under mandatperioden och en proposition under hösten 2022. Skolverket har nyligen i sin redovisning av insatser för att förbereda professionsprogrammen anfört att Skolverket i samarbete med lärosäten påbörjat två uppdragsutbildningar, en mentorsutbildning för en kvalitativ introduktionsperiod och en rekryteringsutbildning för blivande rektorer.

När det gäller yrkandet om utbildning för skolchefer och andra chefer över rektornivån noterar utskottet den skolchefsutbildning som Skolverket ger. Med hänvisning till vad som har anförts avstyrker utskottet motionerna 2021/22:2802 (M), 2021/22:3224 (C) yrkande 9, 2021/22:3510 (C) yrkande 2, 2021/22:3991 (M) yrkandena 6 och 9 samt 2021/22:4163 (KD) yrkande 60.

Grundsärskolan och gymnasiesärskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

Jämför reservation 20 (V).

Motionerna

I motion 2021/22:3160 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås att möjligheterna till särskild prövning av rätten till inskrivning i särskola utreds.

Enligt kommittémotion 2021/22: 2606 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 bör regeringen tillsätta en utredning som kartlägger hur många som felplacerats i särskolan och vilka behov av stöd de har samt kommer med förslag på vilka riktade utbildningsinsatser som behövs för att dessa personer ska få gymnasiekompetens.

Gällande rätt

Grundsärskola och gymnasiesärskola

Av 1 kap. 1 § skollagen framgår att skolväsendet bl.a. omfattar skolformerna grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Ytterligare bestämmelser finns bl.a. i skollagens 11 kap. om grundsärskolan, 18 kap. med allmänna bestämmelser om gymnasiesärskolan och 19 kap. om utbildning på program i gymnasiesärskolan.

Grundsärskolan riktar sig till elever som inte bedöms kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav på grund av att de har en utvecklingsstörning. Utbildningen i grundsärskolan ska enligt 11 kap. 2 § skollagen syfta till att ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad för dem, som ger kunskaper och värden och som utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling, förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska även främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet. Av 7 kap. 5 § skollagen framgår att ett beslut om att en elev ska tas emot i grundsärskolan ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Samråd med barnets vårdnadshavare ska hållas när utredningen genomförs. För grundsärskolan gäller läroplanen för grundsärskolan 2011 (Lsär 11, reviderad 2018).

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska enligt 18 kap. 2 § skollagen ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad för dem, som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Gymnasiesärskolan ska påbörjas av ungdomar efter avslutad utbildning i grundsärskolan eller

motsvarande, fram t.o.m. det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år (18 kap. 4 §). Gymnasiesärskolan är vidare en frivillig skolform som består av nationella och individuella program (18 kap. 8 §). Elever som går något av de nio nationella programmen kan välja mellan skolförlagd utbildning eller lärlingsutbildning (18 kap. 11 §). Utöver de nationella och individuella programmen finns bl.a. särskilda varianter av de nationella programmen. Utbildningen i gymnasiesärskolan är avsedd att genomgå under fyra läsår men får fördelas på längre tid.

Särskilt om mottagande i grundsärskolan och gymnasiesärskolan

I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2018:251) om mottagande i grundsärskola och gymnasiesärskola samt urval till gymnasiesärskolans nationella program finns råd och kommentarer om bl.a. utredningar inför beslut om mottagande. Av råden framgår att det är elevens hemkommun som ansvarar för att en utredning genomförs som kan ligga till grund för en samlad bedömning av om eleven kan tas emot i grundsärskolan eller gymnasiesärskolan. I utredningen ska det alltid ingå en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning för att ge en så allsidig bild som möjligt av eleven. Skolverkets allmänna råd innehåller detaljerad information om utredningen och vad de fyra bedömningarna ska innehålla. Av råden framgår även att beslut om mottagande är myndighetsutövning mot enskild och ett särskilt ingripande beslut för den det berör. Det är därför viktigt att ärenden om mottagande blir ordentligt utredda, att beslut fattas på välgrundade underlag och att vårdnadshavarna har insyn i processen. Det är också viktigt att kommunen har rutiner för hur arbetet ska gå till. Vårdnadshavarnas medgivande är som huvudregel en förutsättning för mottagande i grundsärskolan. Endast i undantagsfall kan en elev bli mottagen utan vårdnadshavares medgivande.

Bakgrund och pågående arbete

Lagrådsremiss om att stärka elevers hälsa och utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning

Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven redovisade sitt slutbetänkande den 26 februari 2021 (SOU 2021:11). Bland utredningens slutsatser kan bl.a. nämnas förslag om att det ska införas en garanti för tidiga stödsatser för elever som läser ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik enligt grundsärskolans kursplaner, att grundsärskolans timplaner ska förändras för att bättre möta elevernas behov och öka flexibiliteten för eleverna att läsa utifrån olika timplaner och att grundsärskolan ska byta namn till anpassad grundskola och gymnasiesärskolan till anpassad gymnasieskola. Regeringen beslutade den 21 februari 2021 om en lagrådsremiss där regeringen lämnar förslag till ändringar i skollagen som syftar till att stärka

elevhälsan och utbildningen för elever med intellektuell funktionsnedsättning. I lagrådsremissen föreslås bl.a.

- att det införs en garanti för tidiga stödinsatser i svenska, svenska som andraspråk och matematik för elever som läser enligt grundskolans kursplaner.
- att grundskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå respektive gymnasial nivå ska byta namn till anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande nivå respektive gymnasial nivå.
- att elevens val i grundskolan och benämningen träningskola tas bort.
- att uttrycket utvecklingsstörning ersätts av intellektuell funktionsnedsättning.

Lagändringarna om en garanti för tidiga stödinsatser föreslås träda i kraft den 1 juli 2024. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 2 juli 2023. Av propositionsförteckningen för våren 2021/22 framgår att regeringen avser att lämna en proposition om elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning senast den 22 mars 2022.

Frågesvar om felplacerade elever i särskolan

Statsrådet Lina Axelsson Kihlblom har svarat på en skriftlig fråga om regeringen kommer att initiera en utredning eller motsvarande arbete för att kompensera de felaktigt inskrivna i särskolan ekonomiskt (fr. 2021/22:1148). Statsrådet anförde att det är mycket olyckligt att dessa individer som barn tidigare har fått gå i fel skolform, i stället för att erbjudas anpassad undervisning med rätt stöd. Varje barn och ungdom, oavsett kön, bakgrund och funktionsnedsättning, ska ges en god grund att stå på med tillgång till en utbildning av god kvalitet. Alla barn, unga och vuxna ska också ges förutsättningar att utveckla sin förmåga och sina kunskaper till sin fulla potential. Elever i behov av stöd ska på ett tidigt stadium uppmärksammas, utredas och ges det stöd de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Att ta emot en elev i grund- eller gymnasieskolan ska inte användas som alternativ till att erbjuda anpassad undervisning med stöd till eleven. Statsrådet anförde vidare följande:

För de individer som lämnat grund- respektive gymnasieskolan ska det finnas stora möjligheter till fortsatta studier och arbete. Det finns inom kommunal vuxenutbildning (komvux) dels en rätt till grundläggande vuxenutbildning, dels en rätt till behörighetsgivande studier. Yrkesutbildning är också en möjlighet och där gäller att den som har störst behov av utbildning ska prioriteras. Vidare ska individen ha tillgång till studie- och yrkesvägledning och detta gäller även den som avser att påbörja en utbildning. Det finns en skyldighet för alla kommuner att aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och för att motivera dem att delta i sådan utbildning. Kommunerna har också en skyldighet att informera om möjligheterna till

utbildning på gymnasial nivå och aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning. Inom komvux gäller också att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller de kravnivåer som gäller, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Frågan om kompensation till individer som har fått gå i fel skolform är inte en fråga för regeringen. Eftersom det svenska skolsystemet i hög grad är decentraliserat är det huvudmannen eller kommunen som självständigt fattar beslut utifrån de regleringar som finns. För den enskilde eleven är det givetvis av största vikt att rätt beslut fattas eftersom ett felaktigt beslut får långtgående konsekvenser. Som ett praktiskt och stödjande redskap i denna process finns Statens skolverks allmänna råd om mottagande i grundsärskolan och gymnasiesärskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till gällande bestämmelser samt till statsrådet Axelsson Kihlbloms svar på en skriftlig fråga om felplacerade elever i särskolan (fr. 2021/22:1148) och finner att det inte behövs någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionerna 2021/22:2606 (V) yrkande 6 och 2021/22:3160 (M). Motionerna avstyrks.

Särskilt begåvade elever och elever med särskilda behov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om särskilt begåvade elever och elever med särskilda behov m.m.

Jämför reservation 21 (M) och 22 (KD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 25 bör möjligheterna för högpresterande och särbegåvade elever att läsa vidare på en högre utbildningsnivå permanentas och utvecklas. Motionärerna framhåller att det när det är lämpligt även ska finnas möjligheter för grundskoleelever att läsa högskolekurser.

I motion 2021/22:2870 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 begärs att Skolverkets riktlinjer om att neka elever med dyslexi rätten att använda sina hjälpmedel under nationella prov i årskurserna 3 och 6 skyndsamt prövas mot barnkonventionen och principen om barnets bästa. I yrkande 2 önskas att elever med dyslexi ska ha rätt att använda sina hjälpmedel under nationella prov i årskurserna 3 och 6.

I kommittémotion 2021/22: 4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 72 begärs att Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) får i uppdrag att ta fram ett nationellt handlingsprogram som tydliggör hur elever

med särbegåvning, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och andra funktionsvariationer ska stödjas och bemötas, hur skolan ska arbeta med ”hemmasittare” samt hur stöd och samverkan med föräldrar bör gå till.

I motion 2021/22:4113 av Annika Hirvonen (MP) yrkande 1 önskas en översyn av undervisningen för rörelsehindrade med ambitionen att motverka diskriminering. Vidare begärs en nationell handlingsplan för alla barns rätt till skolgång (yrkande 2). Enligt yrkande 3 bör regeringen göra en översyn av behovet av en förändrad lagstiftning om möjligheten till skadestånd för utebliven skolgång.

Gällande rätt

Av förarbetena till skollagen framgår att med funktionsnedsättning avses en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga (prop. 2009/10:165 s. 334). Detta överensstämmer med definitionen i Socialstyrelsens termbank och innebär att bl.a. elever med syn- och hörselnedsättningar, rörelsehinder, nedsättningar inom ramen för autismspektrumet, adhd och dyslexi omfattas (prop. 2013/14:148 s. 29).

Av 1 kap. 4 § andra stycket skollagen framkommer att skolan i utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I skollagen finns även bestämmelser som uttrycker skolans kompensatoriska uppdrag. I 2 kap. 8 b § tydliggörs att kommunerna ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Vidare framgår det att rektorn inom varje skolenhet ansvarar för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 10 §).

Av 3 kap. 2 § skollagen framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Av 3 kap. 5 § framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och inte annat följer av den utredning som ska göras enligt 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Av 3 kap. 8 § framgår att särskilt stöd får ges i stället för den undervisning som eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska i första hand ges inom den elevgrupp som eleven tillhör. Enligt 3 kap. 9 § ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev

som ska ges särskilt stöd. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Bestämmelser om skadestånd till barn och elever finns i 6 kap. skollagen, se särskilt 7–16 §§. I praxis har en elev berättigats skadestånd på grund av diskriminering enligt 1 kap. 4 § tredje punkten diskrimineringslagen (2008:567) eftersom skolan inte bedömdes inom rimlig tid ha utrett elevens behov av särskilt stöd, se Högsta domstolens beslut att inte meddela prövningstillstånd den 15 oktober 2020 i mål T 2979-2020.

Lärarytbildningen

Förändrade krav på förskolläraryt- och lärarytbildningarna gäller för att öka kompetensen om neuropsykiatriska svårigheter i skolan (U2020/00176/UH). Det nya examensmålet innebär att studenten ska visa förmåga att identifiera, och, i samverkan med andra, tillgodose elevers behov av specialpedagogiska insatser – även för elever med neuropsykiatriska svårigheter. De nya examensmålen trädde i kraft den 1 januari 2021 och började tillämpas i utbildningar som startade höstterminen 2021. Examensmålen regleras i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100).

Bakgrund och pågående arbete

Spetsutbildning

Sedan höstterminen 2012 pågår en försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i årskurs 7–9. Syftet är att ge eleverna möjlighet till fördjupning och breddning i ett eller flera ämnen och att stimulera de elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger. Detta är ett sätt att fånga upp och erbjuda dessa elever en individanpassad undervisning och uppmuntra dem att nå längre i sin kunskapsutveckling. Inom spetsutbildningarna kan eleverna läsa gymnasiekurser och få betyg i det ämne eller de ämnen som spetsutbildningen är inriktad mot. I övrigt följer eleverna den ordinarie undervisningen i skolan. Försöksverksamheten med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan utvärderas i en rapport som Skolverket vartannat år lämnar in senast vid utgången av april. Försöksverksamheten pågår t.o.m. läsåret 2024 (förordningen [2011:355] om försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolans högre årskurser). Det finns även en försöksverksamhet med gymnasial spetsutbildning som ska ge elever möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper inom humaniora, matematik, naturvetenskap, samhällsvetenskap, ekonomi eller teknikvetenskap. Spetsutbildningarna inom försöksverksamheten är riksrekryterande. Försöksverksamheten startade 2009 och har förlängts till 2024 (förordningen [2008:793] om försöksverksamhet med riksrekryterande gymnasial spetsutbildning).

Skolverket hade under 2014 i uppdrag att stimulera och stödja grund- och gymnasieskolors arbete med särskilt begåvade elever genom att utarbeta ett särskilt stödmaterial (U2014/5038/S). I maj 2015 gav Skolverket ut ett stödmaterial för lärare som handlar om arbetet med särskilt begåvade elever. Materialet utgörs dels av information om hur man kan uppmärksamma de särskilt begåvade eleverna, dels av ett ämnesdidaktiskt stöd för undervisning i olika ämnen.

Elever som snabbare når kunskapsmålen.

I budgetpropositionen för 2020 framförde regeringen att elever som har lätt att nå kunskapskraven i ett eller flera ämnen behöver ges reella möjligheter till acceleration och utmaningar i sina studier. Dessa elever kan enligt regeringen t.ex. behöva gå snabbare fram i ett eller flera ämnen och läsa dessa ämnen eller kurser på nästa nivå i utbildningssystemet. Utifrån bl.a. redovisningar från Skolinspektionen och Skolverket bedömde regeringen att skolan behöver bli bättre på att möta elever som är i behov av utmaningar och stimulans, t.ex. särskilt begåvade elever. Spetsutbildningar i någon form är ett alternativ, men elevers möjligheter till acceleration och berikning behöver också finnas inom ramen för ordinarie utbildning. Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande (3 kap. 3 § skollagen). För att högpresterande och särskilt begåvade elever ska få bättre möjligheter att nå längre i sitt lärande gav regeringen i juni 2019 Skolverket i uppdrag (regleringsbrev 2019-06-27) att föreslå hur skolors arbete kan stärkas och stödjas på detta område. En del i uppdraget var även att föreslå hur försöksverksamheten med spetsutbildningar i grund- och gymnasieskolan kan ersättas av permanenta spetsutbildningar. Uppdraget redovisades den 7 april 2020. När det gäller spetsutbildningarna föreslog Skolverket bl.a. att dessa ska göras permanenta. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet

Sedan den 1 juli 2019 gäller en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Syftet med garantin är att en elev som är i behov av stöd tidigt ska få stöd utformat utifrån sitt behov. Sammanfattningsvis innebär garantin att om det utifrån ett nationellt kartläggningmaterial, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov finns en indikation på att en elev i förskoleklassen eller i lågstadiet inte kommer att nå kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, ska ansvarig lärare avgöra om eleven är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås ska åtgärder sättas in skyndsamt. De extra anpassningar som vidtas ska följas upp både i slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet, och resultatet av uppföljningen ska överföras till ansvarig lärare i nästa årskurs. Garantin ska anses vara uppfylld när de åtgärder som garantin omfattar har vidtagits. I detta ingår att de extra

anpassningar som har planerats också har genomförts och följts upp för att säkerställa att de gett resultat.

I samband med riksdagens behandling av regeringens förslag om en garanti för tidiga stödinsatser (prop. 2017/18:195, bet. 2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333) ställde sig riksdagen också bakom två tillkännagivanden till regeringen:

- Regeringen bör göra en översyn och analys av den lagstiftning som gäller rätten till särskilt stöd och av skolornas praktiska tillämpning av lagstiftningen, där särskilt brister i de lägsta årskurserna ska belysas, samt ge Skolinspektionen i uppdrag att under två år särskilt granska skolornas arbete med stöd till elever som inte når kunskapsmålen.
- Regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att göra en utvärdering av effekterna av att införa den föreslagna lagstiftningen om en garanti för tidiga stödinsatser.

Regeringen angav i skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 att tillkännagivandet inte var slutbehandlat (skr. 2020/21:75 s. 226). I september 2018 gav regeringen Skolinspektionen i uppdrag att, inom ramen för sitt kvalitetsgranskingsuppdrag, följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödinsatser (U2018/03700/S [delvis] och U2018/03704/S). Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 december 2022.

Specialpedagogiska skolmyndighetens uppdrag m.m.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ska enligt förordningen (2011:130) med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten verka för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för elever och för vuxenstuderande. Myndigheten erbjuder bl.a. kompetensutveckling till personal i skolor och förskolor. När det särskilt gäller NPF har SPSM bl.a. tagit fram stödmaterial och studiepaket bestående av bl.a. filmer, föreläsningar och texter som vänder sig till pedagogisk personal som arbetar med barn och elever med NPF, såsom autismspektrumtillstånd och adhd. Myndigheten har även stödmaterial för pedagogisk utredning av läs- och skrivsvårigheter (dyslexi). På sin webbplats har SPSM även samlat kunskapsmaterial om betydelsefulla faktorer för likvärdig utbildning för elever med synnedsättning, exempelvis tillgänglig lärmiljö, anpassade läromedel och it i lärandet.

Enligt regleringsbrevet för 2022 har SPSM fått i uppdrag att tillsammans med Skolverket ta fram stödmaterial för utredning av en elevs behov av särskilt stöd. Uppdraget ska redovisas gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 februari 2023. Vidare har Skolverket fått i uppdrag att tillsammans med SPSM och Skolforskningsinstitutet ta fram kunskapssammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd som kan bidra

till att förbättra huvudmäns, rektorers och lärares möjligheter att välja effektiva insatser för att elever ska nå utbildningens mål. Skolverket har det övergripande ansvaret och är sammankallande för uppdraget. Uppdraget ska redovisas gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 februari 2024.

Specialpedagogik för lärande

Skolverket har i uppdrag att ansvara för genomförandet av fortbildning i specialpedagogik för lärare i grundskolan, motsvarande utbildning vid särskilda ungdomshem och sameskolan (U2018/03106/S). Specialpedagogik för lärande är en kompetensutvecklingsinsats som ingår i programmet elevhälsa och barns omsorg inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen. Sedan 2018 ansvarar Skolverket och SPSM tillsammans för satsningen. Syftet med insatsen är att stärka den specialpedagogiska kompetensen generellt inom de berörda skolformerna. Fortbildningen baseras på kollegialt lärande med professionellt stöd av handledare som är verksamma inom det specialpedagogiska området.

I budgetpropositionen för 2020 föreslog regeringen att medel skulle avsättas dels för att förlänga satsningen, dels för att fr.o.m. hösten 2021 utvidga satsningen till att även omfatta förskolan, förskoleklassen, gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Uppdraget ska genomföras t.o.m. vårterminen 2023 (U2019/04371/S). Riksdagen beslutade i enlighet med propositionens förslag (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16, bet. 2019/20:UbU1, rskr. 2019/20:120).

Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven

Som nämnts ovan redovisade Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven sitt slutbetänkande den 26 februari 2021 (SOU 2021:11). Utredaren har bl.a. haft i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever att nå de kunskapskrav som minst ska nås. Utredningen har bl.a. sett över stödlagstiftningen men bedömer att det befintliga regelverket har en fungerande utformning. Ytterligare specificerade krav i lagstiftningen skulle enligt utredningen riskera att leda till en detaljstyrning som innebär en begränsning av skolornas möjligheter att utforma sitt arbete. För att stödinsatser ska kunna utformas så att de ger effekt för elevers kunskapsutveckling behöver skolorna bättre verktyg. Utredningen har föreslagit bl.a. att krav på tillgång till speciallärare eller specialpedagog inom elevhälsan ska införas för att höja kvaliteten på kartläggningar av stödbehov och utformning av insatser samt för att lärare ska ges ett bättre stöd i arbetet med att utforma inkluderande lärmiljöer.

Utredningen har vidare föreslagit en förtydligad reglering av elevhälsans uppdrag, däribland att nuvarande regelverk ska kompletteras på så sätt att elevhälsan vid behov ska samverka med hälso- och sjukvården och

socialtjänsten samt att skolans arbete för elevernas lärande, utveckling och hälsa kan innebära samverkan med andra samhällsfunktioner. Som angetts ovan (avsnittet om grundsärskolan och gymnasiesärskolan m.m.) har utredaren bl.a. även lämnat förslag om bestämmelserna för särskilda undervisningsgrupper. Som framgår ovan lämnade regeringen har den 21 februari 2022 en lagrådsremiss med förslag till ändringar i skollagen som syftar till att stärka elevhälsan och utbildningen för elever med intellektuell funktionsnedsättning. I lagrådsremissen föreslås bl.a. att elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och i samverkan med lärare och övrig personal, att elevhälsan ska vara en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och att den ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten när behov finns, samt att det ställs krav på att det ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans specialpedagogiska insatser. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 2 juli 2023. Regeringen har i propositionsförteckningen våren 2022 aviserat att den avser att lämna en proposition om elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning senast den 22 mars 2022.

Skriftlig fråga

I svaret på en skriftlig fråga om dyslexi och nationella prov (fr. 2021/22:156) framförde statsrådet Anna Ekström den 27 oktober 2021 att resultaten på de nationella proven kan vara ett sätt för skolan att få viktig information om att en elev kan vara i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Av skollagen framgår att alla elever har rätt till den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Alla elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 § skollagen). Det är Skolverket som på regeringens uppdrag ansvarar för de nationella proven. Vidare anförde statsrådet bl.a. följande:

För elever med funktionsnedsättningar eller med läs- och skrivsvårigheter kan proven behöva anpassas på olika sätt i samband med genomförandet. Vägledning om hur sådana anpassningar kan göras finns på Skolverkets webbplats. Där framgår bl.a. att det är viktigt att skolan genomför sådana anpassningar så att provet fortfarande prövar de kunskaper och förmågor som respektive delprov avser att pröva.

När det gäller frågan om hjälpmedel i samband med de nationella proven så har regeringen gett Skolverket i uppdrag att digitalisera de nationella proven (U2017/03739, U2019/03788 och U2021/03346). I uppdraget ingår bl.a. att Skolverket ska sträva efter att säkerställa provens tillgänglighet och användbarhet för alla elever, inklusive elever med funktionsnedsättning, för att inte begränsa elevens möjlighet att visa sina kunskaper i provsituationen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 5 oktober 2025.

Utskottets ställningstagande

Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Vidare ska elever som lätt når kunskapskraven ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 2 § skollagen).

Som framgår ovan har regeringen framfört att elever som lätt når kunskapskraven i ett eller flera ämnen behöver ges möjlighet till utmaningar och stimulans i sina studier. Detta kan ske dels inom ramen för ordinarie utbildning, dels på de skolor som erbjuder spetsutbildningar. Utskottet vill påminna om Skolverkets stödmaterial som avser särskilt begåvade elever. Utskottet kan även konstatera att Skolverket har haft i uppdrag att föreslå hur skolors arbete kan stärkas och stödjas på detta område. Skolverket har även lämnat förslag om hur försöksverksamheten med spetsutbildningar i grund- och gymnasieskolan kan ersättas av permanenta spetsutbildningar. Förslagen bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser att det inte finns skäl att föregå beredningen.

Utskottet är även positivt till det arbete som pågår och de insatser som har genomförts och som syftar till att förbättra kunskapen om elever med särskilda behov. Här kan exempelvis nämnas att SPSM har utarbetat ett flertal stödmaterial för pedagogisk personal som arbetar med elever med NPF, med språk- eller utvecklingsstörning, med syn- och hörselnedsättningar eller läs- och skrivsvårigheter. Vidare har SPSM i uppdrag att tillsammans med Skolverket ta fram stödmaterial för utredning av en elevs behov av särskilt stöd. Uppdraget ska redovisas gemensamt senast den 1 februari 2023. Dessutom har Skolverket tillsammans med SPSM och Skolforskningsinstitutet i uppdrag att ta fram kunskapsanväisningar inom områdena elevhälsa och stöd som kan bidra till att förbättra huvudmäns, rektorers och lärares möjligheter att välja effektiva insatser i syfte att elever ska nå utbildningens mål. Uppdraget ska redovisas senast den 1 februari 2024.

Utskottet noterar även att det i januari 2021 infördes nya examensmål i lärarutbildningarna för att säkerställa kompetensen om elever med neuropsykiatriska svårigheter. Vidare har Skolinspektionen i uppdrag att följa upp och utvärdera garantin för tidiga stödinsatser, ett uppdrag som ska redovisas i december 2022. Redovisningen av uppdraget bör inväntas. Med hänvisning till vad som har redovisats avstyrker utskottet motionerna 2021/22:2870 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:4113 (MP) yrkandena 1–3, 2021/22:4163 (KD) yrkande 72 och 2021/22:4178 (M) yrkande 25.

Elever med skolfrånvaro

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om elever med skolfrånvaro m.m.

Jämför reservation 23 (M, KD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 29 bör Skolverket få i uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan mot problematisk och otillåten frånvaro samt följa upp frånvaron på nationell nivå. Motionärerna framhåller att det i många skolor finns stora problem med både otillåten och problematisk frånvaro varför det behövs skärpta krav på skolor och huvudmän.

Enligt motion 2021/22:82 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 2 bör det i skollagen införas en bestämmelse så att det inte blir möjligt för vårdnadshavare att hindra sina barn från att delta i gymnastiklektioner eller sex- och samlevnadsundervisning.

Gällande rätt

I 7 kap. skollagen finns det bestämmelser om skolplikt och rätt till utbildning. En elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § första stycket). Om en elev utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (7 kap. 17 § fjärde stycket).

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 7 kap. 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a §). Enligt 7 kap. 20–22 §§ skollagen är det den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn som ska se till att barnet fullgör sin skolplikt. Hemkommunen ska se till att skolpliktiga barn som inte går i dess förskoleklass, grundskola eller grundsärskola på något annat sätt får föreskriven utbildning. Kommunen, huvudmannen för specialskolan och huvudmannen för sameskolan har även ansvar för att se till att eleverna i deras grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång. När en

skolpliktig elev börjar eller slutar vid en skolenhet med en annan huvudman än hemkommunen eller när det hos en sådan huvudman har inletts en utredning om elevens frånvaro ska huvudmannen snarast informera hemkommunen om detta.

Enligt 7 kap. 23 § skollagen får hemkommunen förelägga en elevs vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad han eller hon är skyldig att göra för att så ska ske. För en elev i specialskolan eller sameskolan eller förskoleklassen vid en skolenhet med specialskola eller sameskola är det i stället huvudmannen för respektive skolform som får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. Ett föreläggande får förenas med vite.

Även för elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan finns bestämmelser om krav på att delta i utbildningen om det inte finns giltiga skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (15 kap. 16 § och 18 kap. 16 § skollagen).

Bakgrund och pågående arbete

Skolverkets nationella kartläggning av elevfrånvaro mm.

Skolverket redovisade i juni 2021 i rapporten Nationell kartläggning av elevfrånvaro (2021:10) en nationell bild av omfattningen av elevfrånvaron i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. I rapporten ges även exempel på hur skolor och huvudmän arbetar för att främja närvaro och förebygga frånvaro. Exempelen syftar till att ge en bild av hur det arbetet kan se ut på skolor med olika förutsättningar.

Skolverket har på sin webbplats sammanställt information om vad som gäller om frånvaro i skolan. Informationen omfattar bl.a. regelverket om skolplikt och om skolans och hemkommunens ansvar för att utreda elevers frånvaro i olika skolformer, men även om elevens eget och vårdnadshavarens ansvar för att se till att barnet fullgör sin skolplikt och deltar i utbildningen. Inom ramen för Skolverkets arbete med skolutveckling har myndigheten på webbplatsen även publicerat stödmaterial för skolornas arbete med att främja närvaro och förebygga frånvaro. God lärmiljö, tidiga insatser, samarbete och individanpassning är några delar i det arbetet. Materialet omfattar bl.a. även stöd för hur skolan kan skapa en god lärmiljö och organisation för att främja

närvaro och åtgärder för att förebygga, utreda och åtgärda frånvaro (skolverket.se).

Tillkännagivande om att införa ett nationellt frånvaroregister

Frågan om elevers frånvaro behandlades hösten 2020 i utbildningsutskottets betänkande 2020/21:UbU3 Riksrevisionens rapport om undantag från skolplikten – regler, tillämpning och tillsyn. I betänkandet föreslog utskottet bl.a. ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om att regeringen ska se över möjligheten att införa ett nationellt frånvaroregister för att garantera alla elevers rätt till skolgång och för att förbättra kunskapen om frånvarons omfattning. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (skr. 2019/20:162, bet. 2020/21:UbU3, rskr. 2020/21:14).

Regeringen uppgav i skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 att tillkännagivandet inte är slutbehandlat (skr. 2020/21:75 s. 233).

Skolverket redovisade den 17 december 2021 regeringsuppdraget att utreda möjligheten att införa ett nationellt frånvaroregister (U2020/06613). Skolverket visar att det är möjligt att införa ett nationellt frånvaroregister med uppgifter om giltig och ogiltig frånvaro. Skolverket föreslår att uppgifterna samlas in från skolorna varje termin och att insamlingen ska utföras på ett sätt som harmonierar med myndighetens övriga statistikinsamlingar. Men först krävs ändring i författningar för att Skolverket ska kunna hämta in uppgifter om elevernas frånvaro. Utredningen visar däremot att det inte är möjligt att kartlägga orsaker till frånvaro av såväl juridiska som metodologiska skäl. Skolverkets förslag bereds inom Regeringskansliet.

Uppdrag om samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten

I mars 2017 gav regeringen Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans genomföra ett treårigt utvecklingsarbete som ska syfta till att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser (U2017/01236/GV, U2020/00363/S). Uppdraget har utökats till att även rikta särskilda insatser mot dels riskgrupper bland barn och unga i socialt utsatta områden, dels barn och unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget har förlängts och ska redovisas till Regeringskansliet senast den 16 juni 2023.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att huvudmannen har ett tydligt ansvar för att se till att barn och elever deltar i undervisningen och fullgör sin skolplikt. Enligt skollagen är skolan och huvudmannen ansvariga för att uppmärksamma och utreda frånvaro och att vidta åtgärder. Av skollagen framgår även att rektorn

ska informera vårdnadshavaren om en elev har varit frånvarande liksom att vårdnadshavaren har ansvar för att se till att eleven fullgör sin skolplikt. Vidare är rektorn skyldig att se till att elevers upprepade eller längre frånvaro skyndsamt utreds och anmäls till huvudmannen. Därutöver ska hemkommunen informeras när en utredning om frånvaro inleds och samordna arbetet kring elever med upprepade eller längre frånvaro.

I Skolverkets redovisning den 17 december 2021 av uppdraget om nationellt frånvaroregister (U2020/06613) anges att det är möjligt att införa ett nationellt frånvaroregister med uppgifter om giltig och ogiltig frånvaro. Skolverket föreslår att uppgifter samlas in från skolorna varje termin och att insamlingen ska utföras på ett sätt som harmonierar med myndighetens övriga statistikinsamlingar. Skolverket konstaterar att det krävs ändringar i författningar för att Skolverket ska kunna hämta in uppgifter om elevernas frånvaro. Skolverkets förslag bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av beredningen bör avvaktas.

Utskottet vill i sammanhanget även lyfta fram att Skolverket har sammanställt och publicerat information och stödmaterial som kan användas i skolornas arbete med att främja närvaro och förebygga frånvaro. Utskottet anser att gällande regelverk är väl avvägt och för närvarande tillräckligt. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2021/22:82 (-) yrkande 2 och 2021/22:4178 (M) yrkande 29.

Undervisning för nyanlända

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om undervisning för nyanlända elever och samhällsorientering för nyanlända elever.

Jämför reservation 24 (SD), 25 (C), 26 (KD) och 27 (M, KD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 22 bör alla grund- och gymnasieskolor ges i uppdrag att genomföra samhällsorientering för nyanlända elever. Motionärerna framhåller bl.a. att särskild vikt ska läggas vid frågor som demokrati, allas lika värde, barns rättigheter, jämställdhet samt sex och samlevnad.

I motion 2020/21:3308 av Jan Ericson (M) föreslås att rätten till skolgång för barn som befinner sig illegalt i Sverige avskaffas.

Enligt kommittémotion 2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 5 bör tvåspråkiga klasser där nyanlända får möjlighet att läsa in kärnämnen på sitt modersmål och att skriva nationella prov på andra språk utredas. Motionärerna anför att det bör säkerställas att nyanlända elever inte hamnar efter kunskapsmässigt.

Enligt kommittémotion 2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 93 bör en särskild skolform för sent anlända elever utredas i syfte att ge alla så goda förutsättningar som möjligt att gå ut skolan med godkända betyg och integreras i samhället.

Enligt motion 2021/22:83 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 2 bör det uppmärksammas att analfabetiseringsarbetet i mycket hög grad handlar om att lära föräldrarna läsa och skriva och vad skolan betyder för deras barns framtid. I yrkande 5 begärs att regeringen vidtar åtgärder för att barn vars föräldrar är analfabeter ges ett starkare stöd i förskolan samt i grund- och gymnasieskolor. Enligt yrkande 7 bör analfabetism kartläggas för att tidigt kunna hjälpa barn till analfabetiska föräldrar.

Gällande rätt

Skolgång för nyanlända elever

Med nyanländ avses den som har varit bosatt utomlands och som nu är bosatt i landet och som har påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år. Enligt 3 kap. 12 a § skollagen ska en elev inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. Enligt 3 kap. 12 f § får rektorn besluta att en nyanländ elev som saknar tillräckliga kunskaper i det svenska språket för att kunna följa och tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen delvis får undervisas i förberedelseklass. Undervisningen i förberedelseklass ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper för att kunna delta i den ordinarie undervisningen i ämnet och ska inte pågå längre än två år.

Vidare framgår det av 3 kap. 12 i § att en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts ska få studiehledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt. Studiehledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet.

Av 14 § språklagen (2009:600) framgår att den som har ett annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål. I 10 kap. 7 § skollagen föreskrivs att en elev i grundskolan som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har grundläggande kunskaper i språket. En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.

Bestämmelser om skolplikt m.m.

I 7 kap. skollagen finns det bestämmelser om skolplikt och rätt till utbildning. Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Med bosatt i Sverige avses enligt

7 kap. 2 § och 29 kap. 2 § första stycket skollagen den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481). Skolplikten motsvaras av en rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola (2 kap. 18 § regeringsformen och 7 kap. 2 § första stycket och 3 § skollagen). De utbildningar som avses med allmän skola är grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Hemkommunen har ansvar för att skolpliktiga barn får föreskriven utbildning och fullgör sin skolgång. Detta gäller oavsett var eleven går i skolan. Ansvaret innebär att hemkommunen måste hålla sig informerad om skolgång och frånvaro (7 kap. 21 och 22 §§ skollagen).

Utöver skolpliktiga elever har även vissa andra kategorier av elever rätt till utbildning. Det gäller elever som inte är folkbokförda i Sverige men som vid tillämpningen av skollagen ska anses bosatta här (29 kap. 2 § andra stycket skollagen). Detta gäller den som är asylsökande i enlighet med vissa bestämmelser i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., barn som inte omfattas av nämnda lag, som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd (29 kap. 2 § andra stycket 1 skollagen jämförd med 1 a § lagen om mottagande av asylsökande m.fl.) och den som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716). Som bosatt i landet anses också den som har rätt till utbildning enligt skollagen till följd av EU-rätten m.m., den som är familjemedlem till en person som tillhör en främmande makts beskickning eller lönade konsulat m.m. och den som vistas här utan stöd av myndighetsbeslut eller författning. Den kommun där en asylsökande elev stadigvarande vistas är att anse som hemkommun (29 kap. 6 § skollagen). Det innebär att det är den kommunen som har skyldighet att erbjuda utbildning enligt skollagen.

Eleven ska erbjudas utbildning i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan så snart det är lämpligt med hänsyn till elevens personliga förhållanden, dock senast en månad efter ankomsten (4 kap. 1 a § skolförordningen och 12 kap. 14 § gymnasieförordningen). Vad som avses med ”ankomsten” är inte närmare reglerat, men i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2016:2) om utbildning för nyanlända elever anges att det utifrån barnets bästa är lämpligt att räkna från när barnet eller ungdomen har ankommit till landet.

Personer som vistas i Sverige utan stöd av myndighetsbeslut eller författning har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola och, om de påbörjar utbildningen innan de fyllt 18 år, gymnasieskola och gymnasiesärskola (29 kap. 3 § tredje stycket skollagen).

Bakgrund och pågående arbete

Allmänna råd om utbildning för nyanlända elever

Skolverket har meddelat att publikationen med allmänna råd om utbildning för nyanlända elever som ger vägledning om arbetet med mottagandet av och den

fortsatta utbildningen för nyanlända elever har utgått. Skolverket informerar om att stödet i arbetet med mottagandet av nyanlända elever ses över liksom stödet för arbetet med den fortsatta utbildningen för nyanlända elever (skolverket.se).

Utredningen om modersmål och studiehandledning på modersmål

I maj 2018 tillsatte regeringen en särskild utredare för att dels kartlägga tillgången till, organisationen av samt deltagandet i modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål i grundskolan och motsvarande skolformer och analysera vilka faktorer som eventuellt påverkar detta, dels analysera och bedöma om och hur studier i ämnet modersmål respektive studiehandledning på modersmål förbättrar elevernas studieresultat, bl.a. elevernas behörighet till gymnasieskolans nationella program. Utredaren skulle även vid behov lämna förslag på åtgärder och författningsförslag (U 2018:04, dir. 2018:38 och 2018:103). Utredaren överlämnade i april 2019 betänkandet För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2019:18) till regeringen. I betänkandet föreslogs bl.a. en förstärkt rätt till studiehandledning på modersmålet för nyanlända elever som tas emot i grundskolan samt att Skolverket ska få i uppdrag att samordna och driva utvecklingen av studiehandledning på modersmålet. Utredningen har remitterats (U2019/01794/S) och bereds inom Regeringskansliet.

En sammanhållen utbildning för nyanlända som har utbildningsplikt

För att möta behovet av utbildning för de individer som har utbildningsplikt föreslog regeringen i proposition 2021/22:51 en sammanhållen utbildning för nyanlända som har utbildningsplikt inom den kommunala vuxenutbildningen. Nyanlända med kort utbildning som inte bedöms matchas mot arbete under tiden i etableringsprogrammet ska i huvudsak ta del av kommunal vuxenutbildning i sfi eller motsvarande utbildning vid folkhögskola, samhällsorientering och utbildning inom komvux på grundläggande eller gymnasial nivå, komvux som särskild utbildning eller motsvarande utbildning inom folkhögskolan. Utbildningen ska tillhandahållas för de som tar del av etableringsprogrammet och som på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet. Med en sammanhållen utbildning får de möjlighet att kombinera sfi med studier i andra ämnen och kurser i en utbildning som ska vara anpassad till deras behov och förutsättningar. Den sammanhållna utbildningen ska syfta till att ge deltagarna sådana kunskaper som de behöver för att kunna studera vidare eller etablera sig på arbetsmarknaden. Den ska omfatta minst 23 timmars undervisning i veckan i genomsnitt och följa en plan som har beslutats av hemkommunen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022. Riksdagen biföll propositionen (bet. 2021/22:UbU9, rskr. 2021/22:146).

Riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga barns och elevers utbildning m.m.

Skolverket fick i november 2019 i uppdrag att genomföra systematiska insatser för att stärka huvudmännens förmåga att erbjuda barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska en utbildning av hög och likvärdig kvalitet (U2019/01553/S [delvis] och U2019/03787/S). Målet är att förbättra förutsättningarna för högre måluppfyllelse i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och för goda kunskapsresultat för elever i grund- och gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Under tre år, totalt sex terminer, samarbetar Skolverket med huvudmän (kommuner) för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska. Tillsammans analyserar de behov och kommer överens om insatser. De arbetar utifrån huvudmannens verksamhet och dess förutsättningar samt behov. I samarbetet med huvudmannen använder de olika metoder och verktyg som vilar på vetenskaplig grund och bygger på beprövad erfarenhet. Under samarbetstiden har huvudmännen möjlighet att delta på nätverkskonferenser där det finns utrymme för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling med externa föreläsare samt att skapa nätverk med andra kommuner (skolverket.se).

Uppdrag om en bred översyn av svenskämnen

I november 2020 fick Skolverket i uppdrag att göra en bred översyn av ämnena svenska och svenska som andraspråk i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och komvux (U2020/05524). Syftet är att alla elever ska få bättre förutsättningar att utveckla sina kunskaper i och om svenska språket samt få bättre förutsättningar att nå utbildningens mål. Myndigheten ska analysera skärningen mellan svenskämnen och målgrupperna för utbildningen samt hur elevers övergångar mellan ämnen och skolformer ska gå till. Skolverket ska i sin översyn säkerställa att utbildningen i svenska språket också riktar sig till de elever som är nybörjare i svenska inom respektive skolform. Skolverket ska föreslå de förändringar som behövs och bedöma hur elevernas måluppfyllelse, huvudmännens organisatoriska förutsättningar, lärarförsörjningen och lärarnas kompetenskrav påverkas av förslagen. Översynen ska bl.a. också omfatta en analys av om, och i så fall hur, innehållet i lärarytbildningarna och bestämmelserna om behörighet till utbildningarna behöver förändras. Skolverket ska även föreslå de genomförande- och fortbildningsinsatser som bedöms vara motiverade, samt en plan för införande. Uppdraget som förlängdes i Skolverkets regleringsbrev för 2022 ska redovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 31 maj 2022.

Utskottets ställningstagande

Eftersom nyanlända elever är en heterogen grupp med olika kunskaper och erfarenheter är det enligt utskottet viktigt att anpassa undervisningen efter deras behov och förutsättningar. Utskottet noterar att riksdagen har antagit nya bestämmelser som träder i kraft den 1 augusti 2022 om att kommunerna ska vara skyldiga att erbjuda vissa nyanlända som tar del av insatser inom det s.k. etableringsprogrammet en sammanhållen utbildning inom komvux (prop. 2021/22:51, bet. 2021/22:UbU9, rskr. 2021/22:146). Utbildningen ska tillhandahållas för de som tar del av etableringsprogrammet och som på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet. Med en sammanhållen utbildning får de möjlighet att kombinera sfi med studier i andra ämnen och kurser i en utbildning som ska vara anpassad till deras behov och förutsättningar. Samhällsorientering ingår i sådan sammanhållen utbildning för nyanlända. Den sammanhållna utbildningen ska syfta till att ge deltagarna sådana kunskaper som de behöver för att kunna studera vidare eller etablera sig på arbetsmarknaden.

När det gäller elevers möjlighet att läsa in kärnämnen på sitt modersmål vill utskottet hänvisa till att det i betänkandet För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering – modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål (SOU 2019:18) lämnades förslag om en förstärkt rätt till studiehandledning på modersmål. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet. Utskottet vill även uppmärksamma att Skolverket har i uppdrag att se över ämnena svenska och svenska som andraspråk i grund- och gymnasieskolan och motsvarande skolformer. Syftet med översynen är att alla elever – också de som är nybörjare i svenska – ska få bättre förutsättningar att utveckla sina kunskaper i och om svenska språket och nå utbildningens mål. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022. Den pågående beredningen bör avvaktas.

Mot bakgrund av vad som nu har redovisats avstyrker utskottet motionerna 2021/22:83 (-) yrkandena 2, 5 och 7, 2021/22:3224 (C) yrkande 5, 2021/22:3308 (M), 2021/22:4163 (KD) yrkande 93 och 2021/22:4178 (M) yrkande 22.

Elevers hälsa mm.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om elevers hälsa, hälsosamtal och psykisk hälsa, vissa sjukdomar, rutinmässiga frågor om våld samt förebyggande arbete mot psykisk ohälsa.

Jämför reservation 28 (M), 29 (SD), 30 (C), 31 (KD), 32 (M, KD), 33 (M, KD), 34 (KD, L) och 35 (M).

Motionerna

I motion 2021/22:2147 av Johan Büser (S) begärs stöd för barn i skolålder genom stödlärare.

I motion 2021/22:3719 av Mattias Vepsä och Anders Österberg (båda S) önskas en samlad bild och kunskap om vad organiserad rastverksamhet innebär och en samordning på nationell nivå för att kunna sprida och utveckla kunskaperna.

Enligt kommittémotion 2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 28 begärs en översyn av skollagen i syfte att undersöka förutsättningarna för elevers tillgång till skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog. Motionärerna framhåller att lagen inte anger i vilken utsträckning denna personal ska finnas tillgänglig.

I kommittémotion 2021/22:3700 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 föreslås att regeringen ger i uppdrag att genomföra ett systematiskt kunskapslyft för personalen i elevhälsan och ungdomsmottagningar i syfte att förbättra förutsättningarna att kunna ställa tidigare och säkrare diagnoser av endometrios och andra kvinnorelaterade sjukdomar.

Enligt kommittémotion 2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 32 behöver det ses över hur alla skolors förebyggande arbete mot den psykiska ohälsan kan stärkas och utgå från beprövade och vetenskapliga metoder. Motionärerna anför att skolans, elevhälsans, socialtjänstens och barn- och ungdomspsykiatriens (bup) verksamhet behöver fokuseras mer på elevernas behov så att eleverna snabbt får den hjälp som de behöver.

I kommittémotion 2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 40 föreslås att elevernas rätt till hälsobesök utvecklas till att även omfatta hälsosamtal om psykisk hälsa.

I motion 2021/22: 3813 av Louise Meijer och Josefin Malmqvist (båda M) yrkande 3 begärs att elevhälsan ska utveckla skriftliga rutiner för handläggning av elever med misstänkt endometrios.

I kommittémotion 2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13 föreslås att ett tak sätts för hur många elever elevhälsans personal får ansvara för – en skolläkare per 7 000 elever, en skolsköterska per 430 elever, en psykolog per 1 000 elever och en kurator per 400 elever. Motionärerna

framhåller att psykisk ohälsa bland barn och unga måste tas på största allvar och skolans elevhälsa behöver stärkas för att kunna ge den hjälp som krävs.

Enligt kommittémotion 2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 36 bör det ses över hur elevhälsan kan erbjuda stödsamtal till barn som genom t.ex. separation eller tvångsvård förlorar kontakt med en vuxen som barnet har haft en nära relation till.

Enligt kommittémotion 2021/22:4158 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkande 4 bör regionerna ges ett samlat uppdrag för hela barn- och ungdomshälsovården och en elevhälsogaranti bör införas som innebär att varje elev ska kunna komma i kontakt med elevhälsan varje skoldag. Enligt yrkande 5 behöver fler kompetenser t.ex. fysioterapeuter och arbetsterapeuter finnas i de ungas skolmiljö för att stärka det hälsofrämjande.

Enligt kommittémotion 2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 62 bör regionerna ges ett samlat ansvar för hela barn- och ungdomshälsovården. Motionärerna framhåller att en samlad barn- och ungdomshälsa ska syfta till att öka tillgängligheten till elevhälsan, vårdcentralerna och bup. Enligt yrkande 63 bör alla skolhuvudmän ha samverkansavtal med regionerna fram till att ansvaret för elevhälsan flyttas till regionerna. I yrkande 64 föreslås att elevhälsan ska stärkas bl.a. för att alla barn bör kunna erbjudas rutinmässiga samtal med skolans kurator.

Enligt kommittémotion 2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 38 bör elevhälsan och andra instanser som möter barn rutinmässigt ställa frågor om våld. Motionärerna anför att om man systematiskt ställer frågor om våld visar det att våldsutsatthet är något som det går att prata om.

Gällande rätt

I 2 kap. 25–28 §§ skollagen finns bestämmelser om elevhälsa för elever i samtliga skolformer. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Varje elev i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan ska erbjudas minst tre hälsobesök som omfattar allmänna hälsokontroller, och varje elev i sameskolan – som består av sex årskurser – ska erbjudas minst två hälsobesök. Hälsobesöken ska vara jämnt fördelade under skoltiden. Mellan hälsobesöken ska eleven erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller. Vidare ska alla elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan erbjudas minst ett hälsobesök som innefattar en allmän hälsokontroll. Elever får dessutom vid behov anlita elevhälsan för enklare sjukvårdsinsatser.

I 29 kap. 13 § skollagen anges att skolhuvudmännen och de som är anställda där på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa ska samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som

berörs. Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) anges att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. Det är också angeläget att elevhälsan samverkar med övrig hälso- och sjukvård och med socialtjänsten. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. I förarbetena anges också att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) anges att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. Det är också angeläget att elevhälsan samverkar med övrig hälso- och sjukvård och med socialtjänsten. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. I förarbetena anges också att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Bakgrund och pågående arbete

Urval av Skolverkets arbete

Skolverket fick 2016 i uppdrag av regeringen att fördela statsbidrag för personalförstärkningar inom elevhälsan och specialpedagogik (förordningen [2016:400] om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser). Bidraget ska gå till att anställa eller ge uppdrag åt skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer, skolpsykologer, speciallärare och lärare med specialpedagogisk kompetens. Sedan 2017 kan bidraget även sökas för att behålla det utökade antal tjänster en huvudman tidigare fått bidrag för, förutsatt att den uppnådda ökade personaltätheten bibehålls. Vidare fick Skolverket 2016 i uppdrag att genomföra insatser för att förbättra det förebyggande och främjande arbetet inom elevhälsan för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (U2016/02937/S och U2016/02926/BS [delvis]). Uppdraget slutredovisades i januari 2019 (dnr 2016:1616). Av slutredovisningen framgår bl.a. att lärandet i hälsofrämjande skolutveckling behöver utvecklas samt att elevhälsouppdraget behöver organiseras utifrån en skolgemensam kultur där betydelsen av ett hälsofrämjande arbete behöver genomsyra all verksamhet på skolan. Det hälsofrämjande arbetet behöver också bedrivas systematiskt och långsiktigt för att bli hållbart över tid.

I mars 2017 gav regeringen Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra ett treårigt utvecklingsarbete för att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser (U2017/01236/GV och U2020/00363/S). Uppdraget har utökats till att även rikta särskilda insatser mot dels riskgrupper

bland barn och unga i socialt utsatta områden, dels barn och unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget har förlängts och ska redovisas till Regeringskansliet senast den 16 juni 2023.

Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven

Som framkommer ovan redovisade Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven sitt slutbetänkande den 26 februari 2021 (SOU 2021:11). När det särskilt gäller elevers hälsa har utredningen haft i uppdrag att kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och analysera hur det kan utvecklas. Enligt utredningen finns behov av att förtydliga elevhälsans uppdrag och vissa åtgärder för att stärka elevhälsoprofessionerna, öka kompetensen och erbjuda bättre verktyg för att bedriva ett aktivt stöd- och elevhälsoarbete. När det gäller styrka elevhälsoprofessioner föreslår utredningen bl.a. att det ska införas ett krav på tillgång till speciallärare eller specialpedagog inom elevhälsan för att höja kvaliteten på kartläggningar av stödbehov och utformning av insatser samt för att lärare ska få ett bättre stöd i arbetet med att utforma inkluderande lärmiljöer. En numerär reglering av tillgång till elevhälsan föreslås införas som anger att en skolläkare får ansvara för högst 7 000 elever, en skolsköterska för högst 430 elever, en psykolog för högst 1 000 elever och en kurator för högst 400 elever. Det föreslås vidare vara obligatoriskt för skolans huvudmän att redovisa tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator på skolenhetsnivå.

För att ytterligare tydliggöra det uppdrag som ska kunna fullgöras föreslår utredningen att nuvarande reglering kompletteras med bl.a. ett tillägg om att elevhälsan vid behov ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Utredningen konstaterar att skolans arbete för elevernas lärande, utveckling och hälsa kan innebära samverkan med andra samhällsfunktioner. Elevhälsan utgör enligt utredningen ofta en viktig aktör vid samverkan med externa aktörer. För elevhälsan kan samverkan med andra samhällsfunktioner vara såväl åtgärdande som förebyggande och hälsofrämjande. Varje yrkesgrupp inom elevhälsan har ett ansvar för att, där det är relevant, bidra med sin specifika kompetens vid samverkan med aktörer utanför skolan.

Lagrådsremiss om att stärka elevhälsan och utbildningen för elever med funktionsnedsättning

Regeringen beslutade den 21 februari 2021 om en lagrådsremiss där regeringen lämnar förslag till ändringar i skollagen som syftar till att stärka elevhälsan och utbildningen för elever med intellektuell funktionsnedsättning. I lagrådsremissen föreslås bl.a.:

- att elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och i samverkan med lärare och övrig personal.
- att elevhälsan ska vara en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och att den ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten när behov finns.

- att krav ställs att det ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans specialpedagogiska insatser.
- att det införs en garanti för tidiga stödinsatser i svenska, svenska som andraspråk och matematik för elever som läser enligt grundskolans kursplaner.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 2 juli 2023. Av propositionsförteckningen för våren 2022 framgår att regeringen avser att lämna en proposition om elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning senast den 22 mars 2022.

Uppdrag om särskilt stöd, effektiva insatser och kartläggning av kurators utbildning

Enligt regleringsbrevet för 2022 har Skolverket fått i uppdrag att tillsammans med SPSM ta fram stödmaterial för utredning av en elevs behov av särskilt stöd. Uppdraget ska redovisas gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 februari 2023.

Vidare har Skolverket i regleringsbrevet för 2022 fått i uppdrag att tillsammans med SPSM och Skolforskningsinstitutet ta fram kunskaps- sammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd som kan bidra till att förbättra huvudmäns, rektorers och lärares möjligheter att välja effektiva insatser i syfte att elever ska nå utbildningens mål. Skolverket har det övergripande ansvaret och är sammankallande för uppdraget som ska redovisas gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 februari 2024. Skolverket har dessutom i regleringsbrevet för 2022 även fått i uppdrag att kartlägga utbildningsbakgrunden bland personer som arbetar som kurator i skolväsendet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 30 december 2022.

Ansvaret för barns och ungas hälso- och sjukvård

Regeringen anser att barn och unga bör få del av en sammanhållen hälso- och sjukvård varför en särskild utredare i november 2019 fick i uppdrag att se över förutsättningarna för en mer sammanhållen god och nära vård för barn och unga. Utredningen lade fram sitt slutbetänkande *Börja med barnen!* (SOU 2021:78) i oktober 2021. Utredningen prövade lämpligheten och möjligheten med ett samlat regionalt huvudmannaskap för verksamheterna, inklusive elevhälsans medicinska insatser. Utredningen bedömde dock att elevhälsans medicinska insatser fortsatt ska vara skolhuvudmännens ansvar. I huvudbetänkandet föreslås i stället bl.a. att ett nationellt hälsovårdsprogram ska etableras som tar ett helhetsgrepp om barns och ungas hälsa, utveckling och välmående under hela uppväxttiden, oberoende av verksamhet eller boendeort detta genom att tydliggöra olika aktörers och professioners roller och ansvar. Utredningen föreslog även att en förstudie ska genomföras om hur arbetet med att ta fram programmet bäst kan utformas för att inkludera alla berörda parter. Utredningens förslag är nu ute på remiss.

Mot bakgrund av utredningens förslag har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en förstudie där utgångspunkten ska vara förslagen från utredningen. En delredovisning av uppdraget ska lämnas senast den 31 mars 2022 och en slutredovisning senast den 31 oktober 2022. Redovisningarna samt utredningens slutbetänkande är viktiga delar i regeringens fortsatta arbete med att stärka vården för barn och unga och göra den mer sammanhållen (fr. 2021/22:910).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet understryka elevhälsans roll och betydelse för elevers välbefinnande och möjlighet att utvecklas mot utbildningens mål. Elevhälsan ska enligt skollagen vara förebyggande och hälsofrämjande och omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Vidare vill utskottet framföra att det i förarbetena till skollagen anges att arbetet inom elevhälsan förutsätter samverkan med skolans övriga personalgrupper, med övrig hälso- och sjukvård och med socialtjänsten.

Utskottet kan konstatera att flera insatser har gjorts och fortfarande pågår för att förstärka elevhälsan. Utskottet vill här bl.a. lyfta fram det statsbidrag för personalförstärkningar inom elevhälsan som infördes 2016. Vidare vill utskottet särskilt lyfta fram det uppdrag som Skolverket och Socialstyrelsen arbetar med fram till juni 2023 och som syftar till att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser. Uppdraget omfattar även insatser för barn och unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. I detta sammanhang vill utskottet även påminna om att Skolverket enligt regleringsbrevet för 2022 har i uppdrag att erbjuda skolpersonal kompetensinsatser som utifrån skolans förebyggande roll bidrar till att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, främja jämställdhet, samt motverka diskriminering, rasism, intolerans och hedersrelaterat våld och förtryck.

Utskottet noterar vidare att regeringen i lagrådsremissen om att stärka elevhälsan m.m. föreslår att elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och i samverkan med lärare och övrig personal, att elevhälsan ska vara en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och att den ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten när behov finns. Lagrådsremissen innehåller även förslag om att krav ska ställas på att det ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans specialpedagogiska insatser. En proposition om elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning har aviserats till den 22 mars 2022. Den pågående beredningen bör inte föregripas.

När det gäller motionsyrkanden om ett samlat ansvar till regionerna för hela barn- och ungdomsvården konstaterar utskottet att en särskild utredare haft i uppdrag att se över förutsättningarna för en mer sammanhållen god och nära vård för barn och unga och lade fram sitt slutbetänkande Börja med barnen!

SOU (2021:78) i oktober 2021. Utredningen prövade lämpligheten och möjligheten med ett samlat regionalt huvudmannaskap för verksamheterna, inklusive elevhälsans medicinska insatser men bedömde att elevhälsans medicinska insatser fortsatt ska vara skolhuvudmännens ansvar. I stället föreslogs bl.a. att ett nationellt hälsovårdsprogram ska etableras som tar ett helhetsgrepp om barns och ungas hälsa, utveckling och välmående under hela uppväxttiden, oberoende av verksamhet eller boendeort. Utredningens förslag är nu ute på remiss. Mot bakgrund av utredningens förslag har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en förstudie om ett sådant nationellt hälsovårdsprogram där utgångspunkten ska vara förslagen från utredningen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 oktober 2022. Det pågående arbetet bör avvaktas.

Med hänsyn till vad som har anförts avstyrker utskottet motionerna 2021/22:2147 (S) yrkande 6, 2021/22:2542 (SD) yrkande 13, 2021/22:3424 (M) yrkande 28, 2021/22:3512 (C) yrkande 36, 2021/22:3700 (M) yrkande 4, 2021/22:3719 (S), 2021/22:3813 (M) yrkande 3, 2021/22:3972 (L) yrkande 38, 2021/22:3990 (M) yrkande 32, 2021/22:4158 (KD) yrkandena 4 och 5, 2021/22:4163 (KD) yrkandena 62–64 och 2021/22:4178 (M) yrkande 40.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (KD) och 5 (L).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, under riksmötet 2018/19 (bet. 2018/19:UbU8 Grundläggande om utbildningen, bet. 2018/19:UbU9 Lärare och elever, bet. 2018/19:UbU11 Gymnasieskolan och bet. 2018/19:UbU13 Högskolan), under riksmötet 2019/20 (bet. 2019/20:UbU8 Förskolan, bet. 2019/20:UbU11 Grundläggande om utbildning, bet. 2019/20:UbU12 Lärare och elever och bet. 2019/20:UbU13 Gymnasieskolan) och under riksmötet 2020/21 (bet. 2020/21:UbU10 Övergripande skolfrågor, bet. 2020/21:UbU11 Lärare och elever och bet. 2020/21:UbU12 Grundläggande om utbildning). Riksdagen har avslagit motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Läraryrket, punkt 1 (M)

av Lars Hjälmnered (M), Josefin Malmqvist (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55 och

2021/22:4114 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 7 och
avslår motionerna

2021/22:1549 av Serkan Köse (S),

2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7,

2021/22:3984 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8,

2021/22:4002 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 2 och 5 samt

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 44.

Ställningstagande

Duktiga och engagerade lärare och förskollärare är en förutsättning för en fungerande skola och förskola. Därför ska skickliga lärare också ha bra betalt och kunna göra karriär och utvecklas i yrket. Statistik från OECD visar dessutom att Sveriges bästa lärare i lägre grad än i jämförbara länder finns på de skolor som har de största utmaningarna. Därför behöver satsningen på karriärtjänster för lärare och rektorer på särskilt utsatta skolor och förskolor utökas. Fler av de skickligaste lärarna behöver söka sig till de skolor och förskolor som har störst utmaningar.

För förskolor i utsatta områden är det viktigt att personalen talar god svenska. Vi har sedan tidigare ett förslag om att utvidga systemet med karriärtjänster i skolan till förskolan. Det innebär att stöd kommer att betalas ut för inrättandet av särskilt yrkesskickliga förskollärare, s.k. förste förskollärare. På förskolor i utanförskapsområden behöver det övervägas att förstärka satsningen på förskollärare som kan leda förskolans språk-utvecklande arbetssätt. Resurser bör tillföras språkförskolor i utsatta områden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Läraryrket, punkt 1 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7 och avslår motionerna

2021/22:1549 av Serkan Köse (S),

2021/22:3984 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8,

2021/22:4002 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 2 och 5,

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55,

2021/22:4114 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 7 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 44.

Ställningstagande

Vissa privata skolkoncerner får undantag i lagstiftningen från kravet på lärarlegitimation eftersom deras skolor t.ex. har engelskspråkig profil. Detta är något som måste förändras. Även skolor med internationella profiler bör följa den läroplan som gäller för alla andra skolor i Sverige och de ska dessutom inte få undantag från kravet på lärarlegitimation. En utredning bör tillsättas som får i uppdrag att ta fram förslag på lagändringar för att stoppa undantagen som gäller för vissa privata skolverksamheter från kravet på lärarlegitimation.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Läraryrket, punkt 1 (KD)

av Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 44 och avslår motionerna

2021/22:1549 av Serkan Köse (S),

2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7,

2021/22:3984 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8,
 2021/22:4002 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 2 och 5,
 2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55 och
 2021/22:4114 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Alliansregeringen införde karriärtjänster som innebär att skickliga lärare kan göra karriär och bli förstelärare eller lektorer. Det finns i dag 170 lektorer i det svenska skolväsendet varav ca 140 i gymnasieskolor. Den långsiktiga ambitionen bör vara att det ska finnas lektorstjänster på alla gymnasier.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Läraryrket, punkt 1 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3984 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8 och
 2021/22:4002 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 2 och 5 samt
 avslår motionerna
 2021/22:1549 av Serkan Köse (S),
 2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 7,
 2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 55,
 2021/22:4114 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 7 och
 2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 44.

Ställningstagande

Årtionden av en destruktiv skolpolitik som betonat skolans sociala uppdrag framför kunskapsförmedling har fått en förödande effekt för läraryrkets attraktivitet. Att färre ämneskunniga akademiker med intresse för undervisning överväger att bli lärare och att många lärare som i dag är yrkesverksamma inom skolväsendet inte upplever skolan som en attraktiv arbetsplats är lika beklagligt som det är förståeligt. Alltför länge har det förts en politik som nedvärderat lärarkårens profession och uppdrag att förmedla kunskap, för att i stället ålägga dem att ta ökat ansvar för skolans sociala uppdrag. Följden av att lärare exempelvis förväntas ägna sin tid åt att boka in utvecklingssamtal, agera rastvakt på skolgården eller möblera om klassrum är att det tar upp värdefull tid som de hade kunnat ägna åt att utveckla och utvärdera undervisningen. Jag menar att lärarrollen ska respekteras som

profession genom att få goda förutsättningar att prioritera undervisningen, och på så vis stärka skolans kunskapsförmedlande uppdrag. Åtgärder för att återupprätta lärarkretsens attraktivitet krävs.

Alla barn och unga ska kunna känna sig stolta över skolan i sitt närområde. Men i många av Sveriges utsatta områden präglas skolorna av låga kunskapsresultat, hög andel obehöriga lärare samt akuta problem med trygghet och studiero. I utsatta områden finns skolor där inte ens hälften av eleverna blir behöriga till gymnasiet. Det går att vända resultat i skolor – även i de mest utsatta områdena. Dessa skolor verkar under svåra förhållanden med tuffa förutsättningar, vad gäller både ekonomi och elevunderlag som ofta kräver så väl sociala som särskilda pedagogiska insatser. Det är därför Liberalerna har kavlat upp ärmarna och satsat stort på att utveckla omfattande politiska program som syftar till att lyfta utsatta områden – och där utgör skolan en avgörande del. Åtgärder för att motverka den pedagogiska segregationen behöver vidtas.

Alla lärare ska kunna känna sig trygga att undervisa inom alla delar av läroplanen. Liberalerna vill att Skolinspektionen ska få särskilda medel för att kartlägga lärarnas upplevda trygghet vad gäller undervisning om exempelvis antisemitism, homofobi eller rasism. I de fall det uppdragas att lärare känner sig otrygga eller rent av undviker vissa ämnen i undervisningen ska skolan erbjudas särskilt och konkret stöd från skolmyndigheterna. Åtgärder behövs i fråga om lärarnas upplevda trygghet vad gäller undervisning om exempelvis antisemitism, homofobi eller rasism.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Personalens arbetsmiljö, punkt 2 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

För att förbättra lärares arbetsmiljö behöver lärarna få fler kollegor som har annan kompetens än att vara just lärare. Det behövs bl.a. en bättre fungerande elevhälsa. Om barn mår dåligt är det viktigt att de får ett professionellt bemötande. I dag faller det ansvaret alldeles för ofta på redan överarbetade lärare. Många utbildade lärare och förskollärare jobbar i dag inom andra yrken. Med en bättre arbetsmiljö kan många behöriga lärare lockas tillbaka till att

arbета inom skolan. Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som förbättrar personalens arbetsmiljö i skolan.

6. Dokumentationskraven m.m., punkt 3 (SD, KD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD), Christian Carlsson (KD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 46 och 47.

Ställningstagande

Mycket tyder på att de senaste decenniernas resultatförsämringar i den svenska skolan kan förklaras av att den faktiska lärarledda undervisningen har minskat. Tiden för ämnesundervisning trängs undan av fler uppgifter som läggs på lärare. Skolans utökade roll som fostrare, lärare och experter inom ett flertal frågor och en ökad administrativ börda gör att allt mer ska rymmas inom den garanterade undervisningstiden. I en rapport från Lärarförbundet 2019 framkommer att nära fyra av tio lärare överväger att sluta på grund av dokumentationskraven. Mer än åtta av tio skulle vilja ägna mer tid åt planering och uppföljning av undervisningen. En utredning bör se över dokumentationskraven.

Lärare måste få tid att vara lärare. För att öka den lärarledda ämnesundervisningen krävs en översyn och renodling av lärares olika uppgifter och ansvar. På en del skolor har t.ex. särskilda mentorer anställts, som har ett helhetsansvar för den enskilda eleven, kontakter med hemmet och dylikt. En översyn av lärarnas tidsanvändning bör göras och förslag bör lämnas på hur mer tid kan frigöras till planering, kvalitetssäkring och undervisning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Tryggheten i lärarkåren, punkt 4 (SD, L)

av Fredrik Malm (L), Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3969 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 12.

Ställningstagande

Skolan som arbetsgivare – oavsett om den är i kommunal eller privat regi – måste vidta kraftfulla åtgärder för att förebygga otrygghet i skolpersonalens arbetsmiljö. Det förebyggande arbetet måste på många håll byggas ut och utvecklas. Här vilar ett tungt ansvar på skolans huvudmän, inte minst kommunala huvudmän. Regeringen bör se till att otryggheten i lärarkåren bekämpas.

8. Överlämnande av registerutdrag m.m., punkt 5 (SD, KD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Christian Carlsson (KD)
och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:2545 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 31 och
2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 101 och
avslår motion
2021/22:1290 av Åsa Lindestam (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Riksdagen beslutade våren 2021 att registerutdrag vid anställning inom skolväsendet endast ska visas upp och sedan noteras som klanderfritt. Vi anser i likhet med Skolverket att begäran om inlämnat registerutdrag är en viktig del av skolans säkerhetsarbete och att barnperspektivet väger tyngst i denna fråga. Det är av stor vikt att det finns en väldokumenterad historik för uppföljning om någon oegentlighet uppstår. Barnombudsmannen uttrycker också oro över att förslaget försämrar barnens säkerhet eftersom ett utdrag som enbart visas upp är lättare att förfalska. Det finns uppenbara risker med att inte kunna kontrollera utdragen i efterhand, och vi är inte beredda att äventyra barnens trygghet och säkerhet. Utdrag ur belastningsregistret bör därför överlämnas för det fall att någon söker anställning. Regeringen bör se över frågan och återkomma till riksdagen med förslag.

9. Utökad och regelbunden registerkontroll, punkt 6 (M, C, KD)

av Lars Hjärmered (M), Josefin Malmqvist (M), Fredrik Christensson (C), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

I dag gäller, enligt skollagen, att arbetsgivaren ska genomföra en obligatorisk registerkontroll för att få anställa, anlita eller ta emot någon i förskolan, grundskolan och gymnasiet. Kontrollen begränsar sig således till de situationer när någon ska starta någon form av tjänst eller uppdrag i sådan verksamhet. Den som erbjudits arbetet eller uppdraget ska då visa upp ett belastningsregisterutdrag som inte är äldre än ett år. Ett registerutdrag bör också kunna visas upp på regelbunden basis av personal i förskola och skola.

Regeringen bör verka för en utökad och regelbunden registerkontroll av personal i förskolan och skolan.

10. Nyare registerutdrag, punkt 7 (SD, C)

av Patrick Reslow (SD), Fredrik Christensson (C), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 17 och 34.

Ställningstagande

Det kan diskuteras om ett registerutdrag ska kunna vara så gammalt som ett år när det lämnas in. Det finns alltså anledning att se över lagstiftningen om registerkontroll utöver att registerutdrag ska begäras in på regelbunden basis.

Regeringen bör se över lagstiftningen om registerkontroll för att säkerställa lämpligheten av personer som anställs inom skolväsendet.

11. Fortbildning, punkt 8 (M)

av Lars Hjälmered (M), Josefin Malmqvist (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 och

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56 och
avslår motionerna

2021/22:1272 av Per-Arne Håkansson (S),

2021/22:1717 av Annika Hirvonen (MP),

2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 21,

2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 15,

2021/22:3810 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 23 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 13.

Ställningstagande

Vi vill att ett kompetenslyft med fokus på språkutveckling genomförs för förskolepersonal. Det innebär särskilt avsatt tid för kompetensutveckling inom språkutvecklande arbetssätt. Kompetensutvecklingen bör finnas tillgänglig på olika nivåer för att kunna anpassas till olika personalgrupper.

Det är viktigt att allt arbete mot olika former av kränkningar i skolan är baserat på vetenskap och beprövade erfarenheter. Den brist på kunskap om kränkande behandling som finns på många skolor behöver åtgärdas. Vi anser därför att Skolverket i samråd med Skolinspektionen, Brå och Folkhälsomyndigheten bör få i uppdrag att utarbeta en webbaserad pilotmodell, liknande Matematiklyftet, i syfte att kunna erbjuda ett digitalt kompetenslyft i frågor som rör förebyggande av hot, våld och kränkande behandling i skolan. Det är viktigt att modellen, i likhet med andra insatser mot hot, våld och kränkningar, är evidensbaserad och utvecklas med stöd i aktuell forskning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Fortbildning, punkt 8 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 21 och
2021/22:3810 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 23 och
avslår motionerna
2021/22:1272 av Per-Arne Håkansson (S),
2021/22:1717 av Annika Hirvonen (MP),
2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 15,
2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11,
2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56 och
2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 13.

Ställningstagande

Ett fortbildningssystem bör införas som harmonierar med den pedagogiska personalens karriärsystem. Skolverkets har en webbaserad plattform Lärportalen, som kan användas för detta ändamål där varje anställd kan följa sin egen utveckling. Kurserna ska vara en blandning av digital undervisning och fysiska kurser beroende på lämplighet. Användaren ska tydligt kunna välja den karriärväg som önskas. Det ska också vara möjligt för mentorer att följa sin adept via systemet.

Alla som arbetar med barn – personal inom förskola och skola, m.fl. verksamheter behöver ha stärkt kompetens som möjliggör att de uppmärksammar barn och signaler hos barn som far illa på olika sätt. Det kan exempelvis gälla barn som är utsatta för övergrepp, utnyttjande eller vanvård. Det behöver ingå i utbildningar för förskole- och skolpersonal, det behöver finnas handlingsplaner i förskolor och skolor och det behöver förtydligas inom berörda tjänster.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Fortbildning, punkt 8 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 15 och avslår motionerna

2021/22:1272 av Per-Arne Håkansson (S),

2021/22:1717 av Annika Hirvonen (MP),

2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 21,

2021/22:3810 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 23,

2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11,

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 13.

Ställningstagande

Från 2020 blev det möjligt för barnskötare att studera upp till 90 högskolepoäng inom vidareutbildning för yrkesverksamma lärare och pedagogisk personal inom förskolan (VAL), för att nå förskolläraryxamen. För att stärka barnskötarrollen ytterligare vill Centerpartiet att det införs ett barnskötarlyft och att grundutbildningen för barnskötare standardiseras. Genom att det skapas en nationell standard för barnskötarutbildningen kan dessutom arbetsgivare få ett tydligare kvitto på vad en barnskötares utbildning innehåller. Förutsättningarna för en nationell standard för barnskötarutbildning och ett s.k. barnskötarlyft bör utredas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Fortbildning, punkt 8 (KD)

av Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 13 samt avslår motionerna

2021/22:1272 av Per-Arne Håkansson (S),
 2021/22:1717 av Annika Hirvonen (MP),
 2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 21,
 2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 15,
 2021/22:3810 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 23,
 2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 och
 2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 56.

Ställningstagande

För att öka antalet förskollärare vill vi ändra nuvarande krav för VAL. Även om vissa förbättringar har skett nyligen bör kravet om att ha arbetat i förskolan i åtta år för att komma i fråga för denna utbildning sänkas till exempelvis tre år. Nuvarande krav för VAL bör ändras så att fler kan komma i fråga för utbildningen.

Dagbarnvårdare är många gånger utbildade förskollärare, men om de saknar sådan utbildning ska de erbjudas introduktionsutbildning av Skolverket samt möjlighet att gå barnskötarutbildning i kombination med språkstudier. Dagbarnvårdare bör erbjudas en introduktionsutbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck m.m., punkt 9 (SD, KD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Christian Carlsson (KD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi kan inte acceptera barn- och tvångs gifte eller att unga flickor i Sverige inte får umgås med pojkar, tvingas bära slöja eller utsätts för våld i hederns namn. Kunskaperna om hederskultur behöver förbättras bland all skolpersonal och varje skola bör ha en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Rektorer och skolledare, punkt 10 (M)

av Lars Hjärmered (M), Josefin Malmqvist (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3991 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 9 och
avslår motionerna
2021/22:2802 av Viktor Wärnick (M),
2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9,
2021/22:3510 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 2 och
2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 60.

Ställningstagande

Precis som för de flesta andra yrken behöver rektorer kompetensutvecklas. Kompetensutvecklingen bör stärkas generellt och ett rektorslyft i likhet med det som redan är genomfört för lärare bör skapas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Rektorer och skolledare, punkt 10 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9 och
2021/22:3510 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 2 och
avslår motionerna
2021/22:2802 av Viktor Wärnick (M),
2021/22:3991 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 9 och
2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 60.

Ställningstagande

Barns och ungas psykiska välmående är delvis en ledarskapsfråga. Rektorer är i sista ledet ansvariga för att det finns en lärmiljö på skolan som gör att

eleverna kan tillgodogöra sig kunskaper och nå mål. Det finns flera exempel på skolor där framsynta rektorer har lyckats skapa en bättre lärmiljö genom att prioritera upp elevhälsan och inte minst det förebyggande hälsoarbetet. Dessa rektorer uppvärderar ofta elevhälsan genom att bygga ut den med fler kompetenser och kan därmed tidigt upptäcka och hantera roten till den psykiska ohälsan i skolmiljön. Men det är inte uttalat i skollagen att rektorerna har detta ansvar trots att hälsan är så tätt kopplad till elevers möjligheter att nå kunskapsmålen. Detta behöver ändras. Hur hälsan påverkar elevers möjligheter att lära sig måste reflekteras i rektorsprogrammet, den befattningsutbildning som är obligatorisk att gå för alla som ska bli rektorer. Lämplig myndighet bör få i uppdrag att ta fram förslag på hur elevhälsa kan ingå som ämne i rektorsprogrammet.

Straffen för hot och våld riktat mot rektorer och lärare som agerar inom ramen för sitt uppdrag behöver skärpas. Det behövs därför ett tydligare mandat för, och ett starkare stöd till, rektorer i utanförskapsområden så att de kan styra över resursanvändning och lokala anpassningar utifrån skolans behov. Skolan är en plats för lärande och elever ska ges möjlighet att tillgodoräkna sig kunskap. Rektorer i utanförskapsområden behöver stärkas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Rektorer och skolledare, punkt 10 (KD)

av Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 60 och avslår motionerna

2021/22:2802 av Viktor Wärnick (M),

2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9,

2021/22:3510 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 2 och

2021/22:3991 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Det bör övervägas att införa en utbildning för skolchefer och andra chefer över rektorer. Under utbildningen bör rektorns styrproblem analyseras och dessutom bör arbete med att åtgärda styrproblemen inledas, dvs. utbildningen ska planeras för att vara både teoretisk och praktisk med fokus på verksamhetsanalyser och stöd, styrning och ledning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Fristående rektorsutbildningar, punkt 11 (M, KD)

av Lars Hjalmered (M), Josefin Malmqvist (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3991 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Kraven är, och ska förbli, höga när det gäller tillstånd att driva rektorsutbildningar. I dag finns det enbart rektorsutbildningar i statlig regi. Det finns här ett behov av att ge fler möjligheten att genomföra dessa utbildningar. Regeringen bör skyndsamt kartlägga de hinder som begränsar fristående aktörer från att starta och bedriva rektorsutbildningar.

20. Grundsärskolan och gymnasiesärskolan, punkt 12 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2606 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 och
avslår motion
2021/22:3160 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

När den nya skollagen kom 2010 blev det klarlagt att elever med autism som inte hade en utvecklingsstörning inte fick placeras i särskolan. Sedan dess har andelen elever återigen minskat och är nu sedan 2013 återigen 1 procent av eleverna. Det finns ingen exakt siffra på hur många som felplacerats, men 2004 kom den statliga utredningen För oss tillsammans – Om utbildning och utvecklingsstörning (SOU 2004:98) som visade att det fanns stora brister i kommunernas utredningar och att det var stor skillnad mellan kommunerna i

antalet barn i särskolan. Exempelvis var barn med utländsk bakgrund överrepresenterade i särskolan. I utredningen uppgav 27 procent av lärarna att de undervisade elever som inte hade någon av de särskoleberättigande svårigheterna. Den som blivit felaktigt placerad i särskolan kan väcka allmänt åtal i domstol men har då själv hela bevisbördan och måste driva ärendet själv. Som ett parti för jämlikhet där alla ska ha rätt till utbildning vill Vänsterpartiet att dessa personer ska ges upprättelse. Regeringen bör tillsätta en utredning som kartlägger hur många som felplacerats i särskolan och vilka behov av stöd de har samt som kommer med förslag på vilka riktade utbildningsinsatser som behövs för att dessa personer ska få gymnasiekompetens.

21. Särskilt begåvade elever, punkt 13 (M)

av Lars Hjalmered (M), Josefin Malmqvist (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 25.

Ställningstagande

Försöksverksamheten med spetsutbildningar, som möjliggör för grundskoleelever att läsa gymnasiekurser bör permanentas och byggas ut. I de fall det är lämpligt ska det även finnas möjligheter för grundskoleelever att läsa högskolekurser. Det är i detta sammanhang också viktigt att regeringen förtydligar att samtliga utbildningsparter ska ha ett ömsesidigt samverkansansvar för att möjliggöra detta.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Elever med särskilda behov m.m., punkt 14 (KD)

av Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 72 och

avslår motionerna
2021/22:2870 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2 samt
2021/22:4113 av Annika Hirvonen (MP) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Det behövs ett uppdrag om att ta fram ett nationellt handlingsprogram som tydliggör hur elever med särbegåvning, neuropsykiatriska funktionshinder (NPF) och andra funktionsvariationer ska stödjas och bemötas, hur skolan ska arbeta med ”hemmasittare” samt hur stöd och samverkan med föräldrar bör gå till.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

23. Elever med skolfrånvaro, punkt 15 (M, KD)

av Lars Hjalmered (M), Josefin Malmqvist (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 29 och
avslår motion

2021/22:82 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 2.

Ställningstagande

En förutsättning för att elever ska lära sig i skolan är att de är närvarande. Dessvärre finns det i många skolor stora problem med både otillåten och problematisk frånvaro. Det behövs skärpta krav på skolor och huvudmän att följa upp och vidta åtgärder när elever har problematisk och otillåten frånvaro. Alla skolor ska ha en tydlig åtgärdstrappa med insatser från första timmens frånvaro för att så tidigt som möjligt åtgärda de problem som ligger bakom frånvaron och säkerställa att elever är på plats i klassrummet. Det behövs ett uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan mot problematisk och otillåten frånvaro samt att följa upp frånvaron på nationell nivå.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Undervisning för nyanlända, punkt 16 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3308 av Jan Ericson (M) och
avslår motionerna
2021/22:83 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 2, 5 och 7,
2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 5 och
2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 93.

Ställningstagande

Den som befinner sig i Sverige utan tillstånd ska inte ha rätt till några skattefinansierade förmåner. Argumentet att det är för barnens bästa håller inte – tvärtom kan denna rättighet medföra att barn hålls gömda i Sverige längre tid och i större omfattning än vad som annars skulle varit aktuellt. Det bästa för ett barn som inte anses ha asylskäl eller rätt till uppehållstillstånd är rimligen att lämna Sverige och återvända till sitt hemland och gå i skolan där i stället. Rätten till skolgång för barn som befinner sig illegalt i Sverige bör avskaffas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Undervisning för nyanlända, punkt 16 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 5 och
avslår motionerna
2021/22:83 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 2, 5 och 7,
2021/22:3308 av Jan Ericson (M) och
2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 93.

Ställningstagande

Nyanlända barns utbildning behöver stärkas genom intensivare och mer systematiskt utarbetad språkutbildning. Språkintruktionsprogrammet ska rikta sig till de elever som nyligen kommit till Sverige. Parallellt med deltagande i språkintruktionsprogrammet ska elever slussas in i den ordinarie verksamheten. Nyanlända elever ska ges möjlighet att läsa in kärnämnen i skolan på sitt modersmål, i s.k. tvåspråkiga klasser, för att säkerställa att de inte hamnar efter kunskapsmässigt. Även nationella prov på andra språk bör utredas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. Undervisning för nyanlända, punkt 16 (KD)

av Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 93 och avslår motionerna

2021/22:83 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 2, 5 och 7,

2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 5 och

2021/22:3308 av Jan Ericson (M).

Ställningstagande

En särskild skolform för sent anlända elever bör utredas, i syfte att ge alla så goda förutsättningar som möjligt att gå ut skolan med godkända betyg och integreras i samhället.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

27. Samhällsorientering för nyanlända elever, punkt 17 (M, KD)

av Lars Hjalmered (M), Josefin Malmqvist (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

I dag finns ingen obligatorisk samhällsinformation till nyanlända barn och unga nyanlända. Alla barn i Sverige bör känna till sina grundläggande rättigheter och vilka värderingar vi värnar och eftersträvar i Sverige. Därför bör alla grund- och gymnasieskolor ges i uppdrag att vid mottagandet av en asylsökande eller nyanländ elev genomföra en kortare samhällsorientering anpassad till elevens ålder. Särskild vikt ska läggas vid frågor som demokrati, allas lika värde, barns rättigheter, jämställdhet samt sex och samlevnad. Samhällsorienteringen bör även innehålla praktisk information om var man som barn kan vända sig för att ta tillvara sina rättigheter eller få stöd eller hjälp, exempelvis den lokala ungdomsmottagningen, socialtjänsten och olika frivilligorganisationer.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

28. Elevers hälsa m.m., punkt 18 (M)

av Lars Hjalmered (M), Josefin Malmqvist (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 28 och avslår motionerna

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 6,

2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13,

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 36,

2021/22:3719 av Mattias Vepsä och Anders Österberg (båda S),

2021/22:4158 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5 samt

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 62–64.

Ställningstagande

En fungerande elevhälsa kan inte ersätta primärvården eller barn- och ungdomspsykiatri, men den utgör ett viktigt komplement. Det kan barn och unga vända sig när de mår dåligt men kanske inte har behov av insatser från en specialist eller husläkare. Dessutom är tröskeln ofta lägre än till vårdcentralen för just gruppen barn och unga. Elevhälsan har också en central

roll att uppmärksamma barn med neuropsykiatriska sjukdomar och som är i behov av extra stöd och resurser. Enligt den nya skollagen från 2010 ska alla elever ha tillgång till bl.a. skolsköterska och skolkurator. Alla barn har dessutom rätt till ett visst antal hälsobesök under sin skolgång. Det är en god utgångspunkt. Lagen anger dock inte i vilken utsträckning denna personal ska finnas tillgänglig. Det innebär stora variationer både mellan skolor och mellan kommuner, vilket i sin tur innebär varierande förutsättningar för stöd till barn som behöver det. En översyn av skollagen bör genomföras angående förutsättningar för elevers tillgång till skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

29. Elevers hälsa m.m., punkt 18 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13 och avslår motionerna

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 6,

2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 28,

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 36,

2021/22:3719 av Mattias Vepsä och Anders Österberg (båda S),

2021/22:4158 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5 samt

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 62–64.

Ställningstagande

Vi föreslår i likhet med utredningsbetänkandet SOU 2021:11 att ett tak sätts för hur många elever elevhälsans personal får ansvara för – en skolläkare per 7 000 elever, en skolsköterska per 430 elever, en psykolog per 1 000 elever och en kurator per 400 elever. För att detta ska kunna realiseras behöver mer resurser skjutas till, vilket vi prioriterar. All skolpersonal med elevkontakt ska genom utbildningsinsatser ha en grundläggande förståelse för psykisk ohälsa för att kunna koppla in elevhälsan i ett tidigt skede, och elever bör ha terminsvisa möten med skolans kurator. Psykisk ohälsa bland barn och unga måste tas på största allvar och skolans elevhälsa behöver stärkas för att kunna ge den hjälp som krävs.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

30. Elevers hälsa m.m., punkt 18 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 36 och avslår motionerna

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 6,

2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13,

2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 28,

2021/22:3719 av Mattias Vepsä och Anders Österberg (båda S),

2021/22:4158 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5 samt

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 62–64.

Ställningstagande

Regeringen bör se över hur elevhälsan kan erbjuda stödsamtal till barn som genom t.ex. separation eller tvångsvård förlorar kontakt med en vuxen som barnet har haft en nära relation till. Stöd bör vara tillgängligt även om socialtjänsten inte är involverad.

31. Elevers hälsa m.m., punkt 18 (KD)

av Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4158 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5 samt

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkandena 62–64 och avslår motionerna

2021/22:2147 av Johan Büser (S) yrkande 6,
2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13,
2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 28,
2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 36 och
2021/22:3719 av Mattias Vepsä och Anders Österberg (båda S).

Ställningstagande

Enligt Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) förekommer brister bland landets huvudmän när det gäller kännedom om vårdgivaransvaret för elevhälsan. Detta har varit ett problem under flera år, trots försök att åtgärda bristerna genom vägledning. Kristdemokraterna vill därför stärka elevhälsan långsiktigt genom att ge regionerna ett samlat ansvar för hela barn- och ungdomshälsovården. Det innebär att den medicinska elevhälsan inte längre ska ha skolan som huvudman. Skolsköterska, skolläkare, skolkurator och skolpsykolog bör finnas ute i verksamheterna men bör ha samma huvudman som övrig vårdpersonal för barn. En samlad barn- och ungdomshälsa ska syfta till att öka tillgängligheten till vårdcentralerna, elevhälsan och barn- och ungdomspsykiatri (bup). Det är avgörande att, i ett tidigare skede än idag, fånga upp barn som mår dåligt. Skolan har fortsatt huvudmannaskap för specialpedagoger och speciallärare. Den samlade barn- och ungdomshälsovården ska ha ett nära samarbete med skolledning, lärare, specialpedagoger och kommunernas socialtjänst.

Regionerna bör ges ett samlat uppdrag för hela barn- och ungdomshälsovården. Fram tills delar av ansvaret för elevhälsan flyttas till regionerna bör alla skolhuvudmän ha samverkansavtal med regionerna för att undvika att elever hamnar mellan stolarna.

Vidare bör en elevhälsogaranti införas som innebär att varje elev ska kunna komma i kontakt med elevhälsan varje skoldag. Resurser inom bup kan frigöras och användas för de barn och unga som har mer omfattande behov.

Fler kompetenser behöver finnas i de ungas skolmiljö för att stärka det hälsofrämjande arbetet. Fysioterapeuter, arbetsterapeuter och det civila samhället är exempel på de som kan bidra till en bättre hälsa.

Enligt skollagen ska elever under sin skoltid erbjudas minst tre hälsobesök som innefattar allmänna hälsokontroller, utöver syn- och hörselundersökningar och andra begränsade hälsokontroller samt enklare sjukvårdsinsatser. Samtalen under hälsobesöken måste utvecklas till att även omfatta psykisk hälsa. Elevhälsan bör stärkas bl.a. för att alla barn bör kunna erbjudas rutinmässiga samtal med skolans kurator.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

32. Hälsosamtal och psykisk hälsa, punkt 19 (M, KD)

av Lars Hjalmered (M), Josefin Malmqvist (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 40.

Ställningstagande

Alla barn i skolan har i dag rätt till ett antal hälsobesök under sin skolgång. Dessa samtal måste utvecklas till att även omfatta psykisk hälsa.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

33. Vissa sjukdomar, punkt 20 (M, KD)

av Lars Hjalmered (M), Josefin Malmqvist (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3700 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 och
avslår motion
2021/22:3813 av Louise Meijer och Josefin Malmqvist (båda M) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att genomföra ett systematiskt kunskapslyft som metodiskt ska arbeta med utbildning av personalen i elevhälsan och ungdomsmottagningar i syfte att förbättra förutsättningarna att kunna ställa tidigare och säkrare diagnoser av endometrios och andra kvinnorelaterade sjukdomar.

34. Rutinmässiga frågor om våld, punkt 21 (KD, L)

av Fredrik Malm (L) och Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 38.

Ställningstagande

Att professioner som möter barn och unga rutinmässigt frågar om våld kan bidra till att fånga upp och tidigt hjälpa utsatta barn. Det får inte vara beroende av personligt engagemang från vissa enskilda personer. Det är viktigt att införa en tydlig vägledning och riktlinjer om hur professioner kan ställa frågor om barns utsatthet för våld och sexuella övergrepp samt att det kopplas ihop med stödinsatser. Genom tidig upptäckt ökar möjligheten att nå utsatta barn av tidiga stödinsatser. Myndigheter och andra instanser som kommer i kontakt med barn som löper stor risk att utsättas för våld bör rutinmässigt börja fråga om våldsutsatthet. Om man systematiskt ställer frågor om våld visar det att våldsutsatthet är något som det går att prata om.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

35. Förebyggande arbete mot psykisk ohälsa, punkt 22 (M)

av Lars Hjälmered (M), Josefin Malmqvist (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 32.

Ställningstagande

Trygga och välmående elever samt arbetsro i klassrummen är en förutsättning för att eleverna ska klara skolan med framgång. Därför är det oroande att den psykiska ohälsan bland ungdomar i högstadiet och gymnasiet ökar och framför allt drabbar unga kvinnor. Att barn och unga får hjälp tidigt är avgörande för

att minska risken att en problematik växer och blir än mer allvarlig. Skolans, elevhälsans, socialtjänstens och bups verksamhet behöver fokuseras mer utifrån elevernas behov så att eleverna snabbt får den hjälp de behöver. Trots skollagens krav på förebyggande arbete mot psykisk ohälsa visar en undersökning av Sveska Skolläkarföreningen att 80 procent av grundskolorna inte har något sådant program. Det behöver därför ses över hur alla skolors förebyggande arbete mot den psykiska ohälsan kan stärkas och utgå från beprövade och vetenskapliga metoder.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (M)

Lars Hjalmered (M), Josefin Malmqvist (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9, 2018/19:UbU11, 2018/19:UbU13, 2019/20:UbU8, 2019/20:UbU11, 2019/20:UbU12, 2019/20:UbU13, 2020/21:UbU10, 2020/21:UbU11 och 2020/21:UbU12. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9, 2018/19:UbU11, 2018/19:UbU13, 2019/20:UbU8, 2019/20:UbU11, 2019/20:UbU12, 2019/20:UbU13, 2020/21:UbU10, 2020/21:UbU11 och 2020/21:UbU12. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (C)

Fredrik Christensson (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9, 2018/19:UbU11, 2018/19:UbU13, 2019/20:UbU8, 2019/20:UbU11, 2019/20:UbU12, 2019/20:UbU13, 2020/21:UbU10, 2020/21:UbU11 och 2020/21:UbU12. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 23 (KD)

Christian Carlsson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9, 2018/19:UbU11,

2018/19:UbU13, 2019/20:UbU8, 2019/20:UbU11, 2019/20:UbU12
2019/20:UbU13, 2020/21:UbU10, 2020/21:UbU11 och 2020/21:UbU12. Jag
vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge
uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 23 (L)

Fredrik Malm (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag
som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av
utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8, 2018/19:UbU9, 2018/19:UbU11,
2018/19:UbU13, 2019/20:UbU8, 2019/20:UbU11, 2019/20:UbU12
2019/20:UbU13, 2020/21:UbU10, 2020/21:UbU11 och 2020/21:UbU12. Jag
vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge
uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:82 av Amineh Kakabaveh (-):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett förtydligande bör införas i skollagen så att det inte blir möjligt för vårdnadshavare att hindra sina barn att delta i gymnastiklektioner samt sex- och samlevnadsundervisning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:83 av Amineh Kakabaveh (-):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alfabetiseringsarbetet i mycket hög grad handlar om att lära föräldrarna läsa och skriva och vad skolan betyder för deras barns framtid och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att barn vars föräldrar är analfabeter ges ett starkare stöd i förskolan samt i grund- och gymnasieskolor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga analfabetism för att kunna tidigt hjälpa barn till analfabetiska föräldrar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:225 av Tobias Andersson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av terminsvisa möten med skolkurator och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en skolkurator på samtliga skolenheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka skolpersonalens kunskap och förståelse för psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:247 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kosten inom skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stödja skolor som erbjuder elever en god och hälsosam kost, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:320 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om suicidpreventiva program i landets skolor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:336 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att rekrytera rektorer till statliga, regionala eller kommunala skolor internt inom respektive skola och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka andelen rektorer med lärarbakgrund och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:372 av Jörgen Grubb (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändringar i skollagen och liknande gällande bosatta i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:583 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i skollagen ta hänsyn till barn och unga med grava synskador så att de får rätt till blindskrift och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:609 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla barn ska delta på idrotts- och simlektioner och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:665 av Angelica Lundberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om schemalagda pedagogiska skolmältider och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:689 av Mats Nordberg (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda åtgärder för att bättre ta till vara duktiga elevers potential och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:866 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda förslaget om förstärkt elevhälsa och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:887 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fysisk aktivitet och idrott på fritidshemmen bör öka och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1112 av Ulrika Jörgensen (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för mer rörelse i skolan och dess utemiljö och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1117 av Ulrika Jörgensen (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rutinfråga under hälsosamtalen om sexuella övergrepp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1172 av Magnus Ek (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för fler skolor att integrera daglig pulshöjande aktivitet i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1220 av Ola Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om metoder för att hemmasittare ska återgå till undervisningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kartläggning av omfattningen av ogiltig frånvaro i skolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga stöd till hemmasittares föräldrar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1261 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elever med behov av särskilt stöd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1272 av Per-Arne Håkansson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utveckla yrkesrollen och kompetensutvecklingen för utbildade fritidspedagoger utifrån vikten av en sammanhållen skola, socialt stöd för barn samt ungdomars lärande och utveckling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1290 av Åsa Lindestam (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att undersöka hur barns rättigheter att inte utsättas sexuellt av vuxna säkras med registerutdrag för personer som söker arbete i verksamheter inom skolväsendet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1549 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga åtgärder för att förbättra skyddet av barn från sexuella övergrepp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1682 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att erbjuda vegansk kost i alla kommuner och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1717 av Annika Hirvonen (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undervisning i sexualitet och samtycke för yrkesverksamma lärare och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1779 av Elin Gustafsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över hur tillgången till mensskydd kan nås i alla grund- och gymnasieskolor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2123 av Ulrika Heindorff och Camilla Waltersson Grönvall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka ämnet idrott och hälsa i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2147 av Johan Büser (S):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd för barn i skolålder genom stödlärare och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2275 av Bengt Eliasson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för att ansvaret för elevhälsan samlas hos sjukvårdshuvudmännen – regionerna – och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera insatserna inom utbildningsväsendet i naturvetenskapliga ämnen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2487 av Alexandra Anstrell m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tillägg i skollagen om att skolmåltiden ska vara god, trivsamt, näringsriktig, hållbar, säker och integrerad i verksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2500 av Cassandra Sundin m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till att återinföra de reglerade friluftsdagarna i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att återkomma med en rapport och förslag för implementering av reglerade friluftsdagar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2524 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särbegåvade elever i svensk gymnasieskola och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om spetsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2525 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om enhetlig fortbildning om arbetsmiljön och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2542 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återinförda krav på inlämnande av registerutdrag vid anställning inom skolväsendet samt att detta även ska gälla chaufförer som kör skolskjuts, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt elevhälsa för att stävja elevers psykiska ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbildning i hedersproblematik ska vara obligatorisk fortbildning för skolpersonal i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell språkkravmodell för pedagogisk skolpersonal och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra fördelning av arbetsuppgifter genom satsning på fler vuxna i skolan och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklingsmöjligheter för lärare och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett utbildningssystem som harmoniserar med den pedagogiska personalens karriärsystem och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slopat karensavdrag för lärare och fritidspedagoger och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2545 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om god matkvalitet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kött som serveras i förskolan ska vara producerat på ett sätt minst motsvarande svensk djurlagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa karensavdraget för förskolepersonal och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om registerutdrag vid anställning och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvidgad registerkontroll och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2546 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenska språket och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad särskilt stöd för särbegåvade elever och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av obligatorisk förberedelseskola för nyanlända elever och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolan ska möjliggöra fysisk aktivitet för elever i anslutning till skolan varje dag och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell riktlinje för individanpassad skolmat och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på frivillig basis införa skoluniform i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2562 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontinuerlig utbildning för skolpersonal i att identifiera de elever som riskerar att utsättas för hedersförtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontinuerlig utbildning för skolpersonal om hur man ska agera säkert vid misstanke om hedersförtryck och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2606 av Daniel Riazat m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som kartlägger hur många som felplacerats i sarskolan och vilka behov av stöd de har samt kommer med förslag på vilka riktade utbildningsinsatser som behövs för att dessa personer ska få gymnasiekompetens och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2609 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att ta fram förslag på lagändringar för att stoppa undantagen som gäller för vissa privata skolverksamheter avseende kravet på lärarlegitimation och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som förbättrar personalens arbetsmiljö i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2648 av Lotta Olsson och Maria Stockhaus (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om god kompetens i fråga om adhd och dyslexi samt andra neuropsykiatriska diagnoser och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2802 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över befattningsutbildningen för rektorer så att den som vill inneha tjänst som rektor först ska ha utbildats därtill och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2806 av Ida Drougge (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska lärares administrativa arbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statligt ansvar för kompetensutveckling för personal inom förskola, skola, gymnasium och vuxenutbildning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2870 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverkets riktlinjer att neka elever med dyslexi rätten att använda sina hjälpmedel under nationella prov i årskurs 3 och 6 skyndsamt bör prövas mot barnkonventionen och principen om barnets bästa och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elever med dyslexi ska ha rätt att använda sina hjälpmedel under nationella prov i årskurs 3 och 6, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2898 av Arin Karapet (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av obligatorisk undervisning i svenska/svenska som andraspråk för alla elever som har invandrat efter ordinarie skolstart, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett nytt särskilt stöd i grund- och gymnasieskolan i form av extra undervisningstid i svenska/svenska som andraspråk för alla elever som riskerar att missa kunskapsmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3083 av Åsa Westlund (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skolsituationen för elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av utbildning för att de som arbetar i skolan ska kunna ge rätt stöd till elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av samverkan mellan skola, sjukvård och socialtjänst för att ge bättre stöd till elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3099 av Hans Rothenberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rikta särskilt fokus på att tillvarata barns särskilda begåvningar under skoltiden genom särskilda handlingsplaner på kommunal nivå samt förtydligade insatser i Skolverkets läroplaner och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3156 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huvudmannaskapet och ansvaret för elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3159 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa tidig obligatorisk simundervisning i samband med idrottsundervisningen i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3160 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till särskild prövning för rättigheten till inskrivning i särskola och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen om registerkontroll av skolpersonal för att skärpa lagen och utöka yrkesgrupperna som omfattas av obligatorisk registerkontroll och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utökad och regelbunden registerkontroll av personal i förskola och skola och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om registerkontroll för att säkerställa lämpligheten av personer som anställs inom skolväsendet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3219 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa kompetens hos all personal som arbetar med barn samt att lämplig myndighet ges i uppdrag att ta fram förslag till hur detta kan säkerställas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs mer fysisk aktivitet under skoldagen för att stärka elevers hälsa och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utökad och regelbunden registerkontroll av personal i förskola och skola och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till nationell frånvarostatistik och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en nationell standard för barnskötarutbildning och ett s.k. barnskötarlyft och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna till kompetensutveckling för pedagoger i förskolan och att göra det enklare för barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inkludera förskoleklassen i särskolans uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nationella stödet till skolor för barn med särskilda behov ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modellen med undervisande assistenter bör utvecklas och spridas till fler kommuner och att expertis ska ta fram förslag på arbetsmaterial som kan användas i undervisningssituationer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3223 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka nyanlända barns utbildning genom intensivare och mer systematiskt utarbetad språkutbildning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tvåspråkiga klasser där nyanlända bereds möjlighet att läsa in kärnämnen på sitt modersmål och att nationella prov på andra språk bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av språkfritis i områden med stor andel utrikes födda barn eller barn till utrikes födda för att stärka barnens språkutveckling och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ämnet svenska för dem som inte har det som modersmål bättre kan anpassas för den språkligt heterogena elevgrupp som finns i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personal inom förskolan och skolan bör utbildas inom hederskultur för att snabbare upptäcka och agera på tecken kring hedersvåld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rektorer i utanförskapsområden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3308 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa rätten till skolgång för barn som befinner sig illegalt i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3367 av Viktor Wärnick m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka barns möjligheter att nå rekommendationerna gällande daglig fysisk aktivitet genom ökad samverkan i skolan mellan fritidshem, idrottsföreningar och friluftslivsorganisationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3424 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för skolpsykologer att arbeta förebyggande och långsiktigt hälsofrämjande och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av skollagen i syfte att se över förutsättningar för elevers tillgång till skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3510 av Sofia Nilsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur elevhälsan lämpligast kan byggas ut med fler kompetenser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram förslag på hur elevhälsa kan ingå som ämne i rektorsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur rektorernas ansvar och uppdrag kring

elevhälsa och fysisk aktivitet i skolan kan förtydligas och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur undervisning i livskunskap och kunskap om psykisk ohälsa kan stärkas inom ramen för ämnet idrott och hälsa och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs mer fysisk aktivitet under skoldagen för att stärka elevers hälsa och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3512 av Martina Johansson m.fl. (C):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur elevhälsan kan erbjuda stödsamtal till barn som genom t.ex. separation eller tvångsvård förlorar kontakt med vuxen som barnet har haft en nära relation till och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3581 av Peter Helander m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa möjligheter för föreningslivet att komma till skolor och fritidshem för att låta barn testa nya aktiviteter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta nationell frånvarostatistik och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3696 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för skolpsykologer att arbeta förebyggande och långsiktigt hälsofrämjande och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3700 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett metodiskt kunskapslyft för personalen i elevhälsan och på ungdomsmottagningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3719 av Mattias Vepsä och Anders Österberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rastverksamhet för barn och unga i våra skolor och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3801 av Clara Aranda m.fl. (SD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa kontinuerliga bedömningar av psykisk samt psykosocial hälsa inom grund- och gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att standardisera terapeutisk behandlingskompetens inom grund- och gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till stärkt stöd till riktade kunskapsinsatser i grund- och gymnasieskola som fokuserar på psykisk hälsa och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3806 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla lärare ska ha grundläggande kunskaper i hur de ska arbeta med elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorsutbildningen ska innefatta kunskaper om elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ifall det behövs ett förbättrat regelverk för stöd och särskilt stöd till skolorna och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över inkluderingstanken i skolan och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elever med funktionsnedsättning måste få större delaktighet i idrott och hälsa i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3810 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt kompetens om utsatta barns behov hos all personal som arbetar med barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3813 av Louise Meijer och Josefin Malmqvist (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elevhälsan ska utveckla skriftliga rutiner för handläggning av elever med misstänkt endometrios och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram ett särskilt studiematerial med

information om svenska samhället för nyanlända barn inom ramen för den vanliga skolan och tillkännager detta för regeringen.

65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att kompetensutveckla skolpersonal i att arbeta med pojkars och unga mäns kroppsintegritet, impuls kontroll samt värderingar gällande jämställdhet, hbtq-personer och religiösa minoriteter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3969 av Roger Haddad m.fl. (L):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa otryggheten i lärarkåren och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd i skolan till placerade barn och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elevhälsa och andra instanser som möter barn rutinmässigt bör ställa frågor om våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3978 av Lina Nordquist m.fl. (L):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språk och kommunikation för funktionsvarierande och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorsutbildningen ska innehålla krav på kunskaper om elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3984 av Johan Pehrson m.fl. (L):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lära-
rnas upplevda trygghet vad gäller undervisning om exempelvis antisemitism, homofobi eller rasism och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3985 av Juno Blom m.fl. (L):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetenslyft om hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolhälsovårdens roll och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elevhälsans roll i arbetet mot hedersrelaterat förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3988 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tillfälligt undantag från lärarlegitimationen för pensionerade lärare och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre villkor för VFU-handledare och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur nytutexaminerade lärare kan få en bättre introduktion till läraryrket och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3990 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försöksverksamheten med spetsutbildning som möjliggör för högpresterande gymnasieelever att läsa högskolekurser ska permanentas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetensutvecklingsåtgärder i fråga om kränkande behandling, hot och våld bör genomföras och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk samhällsorientering för nyanlända elever genom att alla gymnasieskolor ges i uppdrag att genomföra en kortare samhällsorientering – anpassad till elevens ålder – och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur alla skolors förebyggande arbete mot den psykiska ohälsan kan stärkas och utgå från beprövade och vetenskapliga metoder och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra huvudmannaskapet och ansvaret för elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3991 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en rekryteringsutbildning för blivande rektorer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om justerad inriktning för befattningsutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk fördjupningsutbildning efter rektorsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utbildning för skolchefer och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna för fristående rektorsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rektorsrollen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vem som ska kunna bli rektor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett rektorslyft och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att det professionsprogram för rektorer som bör tas fram tydligt premierar arbete i skolor i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4002 av Johan Pehrson m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att motverka den pedagogiska segregationen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att återupprätta läraryrkets attraktivitet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta fler särskilda undervisningsgrupper samt satsa på fler speciallärare och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4028 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta aktivt för att skolan ska sörja för en ökad fysisk aktivitet i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om karriärtjänster för lärare och rektorer på utsatta skolor och förskolor och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetenslyft för förskolepersonal med fokus på språkutveckling och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4113 av Annika Hirvonen (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av undervisningen för rörelsehindrade med ambitionen att motverka diskriminering och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för alla barns rätt till skolgång och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av en förändrad lagstiftning kring möjligheten till skadestånd för utebliven skolgång och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4114 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om resurser till språkförskola i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4158 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkt elevhälsa och elevhälsogaranti och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler kompetenser inom elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av ett skolbaserat suicidpreventionsprogram och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4161 av Pia Steensland m.fl. (KD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att inrätta en nationell samordning som bedömer tillgång och efterfrågan inom skolans område och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nuvarande krav för vidareutbildning för obehöriga lärare och förskollärare (VAL) bör ändras så att fler kan komma i fråga för utbildningen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dagbarnvårdare ska erbjudas en introduktionsutbildning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunskaperna om hederskultur behöver förbättras bland all skolpersonal och att varje skola bör ha en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en sammanställning av kunskapsläget för att få en samordning och bättre kvalitet och likvärdighet i diagnostiseringen av dyslexi och tillkännager detta för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärare i grundskolan som saknar utbildning i läsinlärning ska få en kompletterande utbildning i detta och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om alla barns rätt till fysisk aktivitet i skolan och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet att det ska finnas lektorstjänster på alla gymnasier och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler karriärlärartjänster och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör se över dokumentationskraven och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lärarnas tidsanvändning och om att förslag bör lämnas på hur mer tid kan frigöras till planering, kvalitetssäkring och undervisning och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella professionsprogrammet ska utgå från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt vara evidenssäkrat och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorsutbildningen bör reformeras och öppnas för fler än redan verksamma rektorer och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behörighetskraven för utbildning i pedagogiskt ledarskap ska vara minst filosofie kandidat och två års arbetslivserfarenhet och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öppna upp för fristående rektorsutbildningar och att regeringen bör ges i uppdrag att kartlägga hinder för fristående aktörer att starta och driva rektorsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör ges i uppdrag att analysera varför rektorer ofta inte blir särskilt långvariga på sin post och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rektors rätt till handledning och fortsatt fortbildning för att utveckla sitt pedagogiska ledarskap och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vad som krävs för att komma bort från det dubbelkommando som rektorer har att hantera och skapa tydligare styrning av skolan och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en utbildning för skolchefer och andra chefer över rektorsnivå och tillkännager detta för regeringen.

61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en elevhälsogaranti bör införas så att man får kontakt med elevhälsan varje skoldag och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regionerna bör ges ett samlat uppdrag för hela barn- och ungdomshälsovården och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla skolhuvudmän bör ha samverkansavtal med regionerna fram till att ansvaret för elevhälsan flyttas till regionerna och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka elevhälsovården, bl.a. i syfte att möjliggöra rutinmässiga samtal med skolans kurator, och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om självmordsprevention i skolan och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekten av skolbaserade suicidpreventionsprogram i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell databas för frånvaroregistrering och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samla in nationell frånvarostatistik i skolan och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten ta fram stöd till skolorna om hur man på bästa sätt kan lägga upp ett stöd för unga s.k. hemmasittare och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) i uppdrag att ta fram ett nationellt handlingsprogram som tydliggör hur elever med särbegåvning, NPF och andra funktionsvariationer ska stödjas och bemötas, hur skolan ska arbeta med "hemmasittare" samt hur stöd och samverkan med föräldrar bör gå till, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla skolor bör ha tillgång till särskilda undervisningsgrupper och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föra in synskadade elevers rätt till undervisning i punktskrift i skollagen och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att säkerställa att kommunernas utredningar rörande grundsärskolan är jämförbara och kvalitetssäkrade och tillkännager detta för regeringen.

84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka rektors och skolledningars möjlighet att utforma undervisningsgrupper och tillkännager detta för regeringen.
93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en särskild skolform för sent anlända elever och tillkännager detta för regeringen.
101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att registerutdrag bör överlämnas för det fall någon söker anställning i skolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att chaufförer som kör barn som har behov av skolskjuts till och från skolan bör omfattas av registerkontroll och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4165 av Pia Steensland m.fl. (KD):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föra in synskadade elevers rätt till undervisning i punktskrift i skollagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4175 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera förskolan i karriärstegsreformen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla grund- och gymnasieskolor bör ges i uppdrag att genomföra samhällsorientering för nyanlända elever och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildning för särbegåvade och högpresterande elever och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanenta och utveckla möjligheterna för högpresterande och särbegåvade elever att läsa vidare på en högre utbildningsnivå och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av resursskolan och särskolan och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan mot problematisk och otillåten frånvaro samt följa upp frånvaron på nationell nivå och tillkännager detta för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetensutvecklingssatsningar i fråga om kränkande behandling, hot och våld bör genomföras och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur alla skolors förebyggande arbete mot den psykiska ohälsan kan stärkas och utgå från beprövade och vetenskapliga metoder och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hälsosamtal även ska omfatta den psykiska hälsan och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huvudmannskapet och ansvaret för elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkning av elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
23. Motioner som bereds förenklat		
2021/22:225	Tobias Andersson (SD)	1–3
2021/22:247	Markus Wiechel (SD)	1 och 2
2021/22:320	Markus Wiechel m.fl. (SD)	10
2021/22:336	Markus Wiechel (SD)	1 och 2
2021/22:372	Jörgen Grubb (SD)	
2021/22:583	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2021/22:609	Jan Ericson (M)	
2021/22:665	Angelica Lundberg (SD)	
2021/22:689	Mats Nordberg (SD)	4
2021/22:866	Saila Quicklund (M)	
2021/22:887	Saila Quicklund (M)	
2021/22:1112	Ulrika Jörgensen (M)	
2021/22:1117	Ulrika Jörgensen (M)	
2021/22:1172	Magnus Ek (C)	
2021/22:1220	Ola Johansson (C)	1–3
2021/22:1261	Hillevi Larsson (S)	
2021/22:1682	Magnus Manhammar (S)	
2021/22:1779	Elin Gustafsson m.fl. (S)	
2021/22:2123	Ulrika Heindorff och Camilla Waltersson Grönvall (båda M)	
2021/22:2275	Bengt Eliasson (L)	
2021/22:2391	Tobias Andersson m.fl. (SD)	5
2021/22:2487	Alexandra Anstrell m.fl. (M)	
2021/22:2500	Cassandra Sundin m.fl. (SD)	3 och 4
2021/22:2524	Patrick Reslow m.fl. (SD)	13 och 14
2021/22:2525	Patrick Reslow m.fl. (SD)	4
2021/22:2542	Patrick Reslow m.fl. (SD)	6, 15, 18–20 och 23
2021/22:2545	Patrick Reslow m.fl. (SD)	11, 12, 14 och 32
2021/22:2546	Patrick Reslow m.fl. (SD)	2 och 14–18

2021/22:2562	Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD)	4 och 5
2021/22:2648	Lotta Olsson och Maria Stockhaus (båda M)	
2021/22:2806	Ida Drougge (M)	4 och 5
2021/22:2898	Arin Karapet (M)	1 och 3
2021/22:3083	Åsa Westlund (S)	1–3
2021/22:3099	Hans Rothenberg (M)	
2021/22:3156	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2021/22:3159	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2021/22:3218	Johan Hedin m.fl. (C)	16
2021/22:3219	Linda Lindberg m.fl. (SD)	23
2021/22:3222	Fredrik Christensson m.fl. (C)	8, 11, 16, 19, 46 och 49
2021/22:3223	Alireza Akhondi m.fl. (C)	9
2021/22:3224	Alireza Akhondi m.fl. (C)	6–8
2021/22:3367	Viktor Wärmick m.fl. (M)	6
2021/22:3424	Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)	27
2021/22:3510	Sofia Nilsson m.fl. (C)	1 och 3–5
2021/22:3581	Peter Helander m.fl. (C)	13
2021/22:3666	Annie Löf m.fl. (C)	7
2021/22:3696	Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)	10
2021/22:3801	Clara Aranda m.fl. (SD)	19–21
2021/22:3806	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	47–51
2021/22:3965	Johan Pehrson m.fl. (L)	14 och 65
2021/22:3972	Juno Blom m.fl. (L)	11
2021/22:3978	Lina Nordquist m.fl. (L)	12 och 13
2021/22:3985	Juno Blom m.fl. (L)	6, 8 och 15
2021/22:3988	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	10, 14 och 15
2021/22:3990	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	8, 26 och 33
2021/22:3991	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	2–5, 7, 8 och 10
2021/22:4002	Johan Pehrson m.fl. (L)	8
2021/22:4028	Jasenko Omanovic (S)	
2021/22:4158	Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD)	14
2021/22:4161	Pia Steensland m.fl. (KD)	18

2021/22:4163	Christian Carlsson m.fl. (KD)	28, 37, 43, 45, 51, 54–59, 61, 66, 67, 69–71, 73, 75, 76, 84 och 102
2021/22:4165	Pia Steensland m.fl. (KD)	38
2021/22:4175	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	12
2021/22:4178	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	24, 26, 33, 39 och 41
2021/22:4210	Sofia Damm m.fl. (KD)	15